

BASF

The Chemical Company

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •
Светог Димитрија 22

Seme rađa
profit

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrains.rs

hrana
produkt

hrana bez mana!
www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA

Godina I • Broj 6 • 21. decembar 2012. • cena 40 dinara

сремске
новине

POLJOPRIVREDNA

SNEG PRE ZIME

Foto: M. Mileusnić

Velige snežne padavine stigle su pre kalendarskog početka zime. One povoljno deluju na niske voćarske kulture zato što ih štite od niskih zimskih temperatura i izmrzavanja. Kod visokih snežnih nanosa štiti se i deblo od raslog voća, kao i mlade sadnice. Međutim kada je intenzitet padavina veliki i u kontinuitetu, a naročito kada je sneg vlažniji, može doći do velikih mehaničkih oštećenja, odnosno do loma grana, čime se nanose velike štete u voćnjacima.

Savet proizvođačima je da obavezno obave stresanje snega sa grana. U ovoj godini je ta opasnost još više povećana dugom toplopm i blagom jeseni, pri čemu je ostalo dosta lista na pojedinim vrstama voća.

U OVOM BROJU

Zaraženog kukuruza
manje od prvih prognoza

Strana 2.

Lokalnim samoupravama
150 miliona dinara

Strana 3.

Opala godišnja vrednost
proizvodnje u agraru

Strana 7.

Kalendar poljoprivrednih
radova za januar

Strana 15.

ODRŽAN 20. „SREMSKI SVINJOKOLJ“

Đakonije

Tradicionalni, 20. po redu „Sremski svinjokolj“, koji je održan 16. decembra u Vognju, i ove godine privukao je velik broj posetilaca iz Sremske Mitrovice, ali i goste iz Slovenije.

Sve njih mame iste stvari: sveži specijaliteti od svinjskog mesa, cene za 10 odsto jeftinije nego u mesnicama, đakonije sremskih domaćina i kvalitetno sremsko vino.

Takmičilo se osam ekipa, a kao i svake godine, najviše pažnje je privukao starinski način šurenenja paljenjem u slami.

Strana 10.

U ovom broju poklon
čitaocima:

**KALENDAR
za 2013. godinu !**

SMS MALI OGLASI 064/1629-737

ISSN 2217-9895

tel: +381 22 639 096;

**produktna berza ad
novi sad**

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@unet.rs, www.proberza.co.rs

Od 10.12. do 14.12. 2012.

- Pad cena na svetskim berzama
- Pad cene kukuruza
- Izostanak pšenice i soje iz trgovanja (strana 16)

Realno stanje nije alarmantno

Svi koji su davali neodgovorne, ishitrene i štetne izjave o zaraženosti kukuruza koji je strateški poljoprivredni proizvod za Srbiju, snosiće odgovarajuće posledice – poručeno iz Ministarstva poljoprivrede

Kompletnom analizom u dve akreditovane referentne laboratorijske utvrđeno je prisustvo većeg nivoa afatoksinu kod samo sedam procenata uzorkovanog kukuruza koji se jednostavnom metodom razblaživanja može upotrebiti za stočnu hrancu - izjavio je na konferenciji za medije 11. decembra načelnik poljoprivredne inspekcije Ministarstva poljoprivrede, Šumarstva i vodoprivrede mr Nenad Katanić.

- Svi koji su davali neodgovorne, ishitrene i štetne izjave o zaraženosti kukuruza koji je strateški poljoprivredni proizvod za Srbiju, snosiće odgovarajuće posledice - poručio je Katanić na konferenciji.

Načelnik Katanić je objasnio da su uzorci uzeti iz svih državnih robnih rezervi, u svim velikim skladištima kukuruza, u prerađivačkim i otkupnim centrima, iz fabrika stočne hrane, iz pivara i od proizvođača palente i mleka.

- Važno je razjasniti ulogu države u ovom sistemu, a to je monitoring. U lancu proizvodnje, prerade i prometa svi subjekti a pre svega proizvođači snose najveću odgovornost. To je definisano važećim Zakonom o bezbednosti hrane koji je usklađen sa regulativama Evropske

S konferencije za novinare u Ministarstvu poljoprivrede

unije i koji obezbeđuje funkcionalan i adekvatan sistem sledljivosti u kome inspekcijske službe sprovode nadzor - rekao je Katanić.

- Pozicija srpskog agrara na svetskom tržištu u proizvodnji kukuruza nije poklonjena ni lako dobijena. Kukuruz je naš izvozni trend i pozicija koju Srbija trenutno ima je vrlo zahtevna. Izjave koju su se pojavile u medijima su u krajnjoj liniji mali-

cione jer su uticale i na promet i na prodaju srpskog kukuruza - naglasio je načelnik Katanić.

- Ni u jednom uzorku mleka nije pronađen afatoksin i to je najbitnije jer mleko piju naša deca. Potpuno je bezbedna hrana čija je proizvodnja povezana sa upotreboom kukuruza - zaključio je državni sekretar Danilo Golubović koji je prisustvovao konferenciji.

S. P.

RUMA - ŠTA SA ZARAŽENIM KUKUZOM?

Bolje u šporet, nego pred stoku

Savet stručnjaka je - manja je šteta ako se zaraženi kukuruz upotrebljava kao ogrev, nego da se meša sa zdravim u pripremi stočne hrane

Doslednjih nedelja pažnju javnosti privukla je tema o zaraženom kukuruzu, koji bi, eventualnom upotrebi u stočnoj ishrani, mogao imati velike posledice po zdravlje ljudi. Ovih dana stigle su i ohrabrujuće vesti po kojima bolesnog kukuruza nema u toj meri kako su to objavili neki mediji. Na ovu temu razgovarali smo sa stručnjacima u Poljoprivredno-stručnoj službi "Ruma", a sagovornik nam je bio savetodavac **Pera Markić**.

Pera Markić

kvi klipovi, smešteni u ambar, izvor su zaraze. Mlevenjem zaraženog kukuruza dobija se potencijalno otrovna hrana za stoku.

Koje su moguće posledice za stoku u slučaju uzimanja ovakve hrane?

-Kod domaćih životinja dolazi do poremećaja krvotoka, digestivnih i reproduktivnih organa.

Osetljive su svinje, posebno one mlađe kategorije, kao i suprasne krmače, ali i živila, kunići, goveda. Malo je poznato da se pojavi kanibalizam kod svinja javlja upravo zbog prisustva mikotoksina u hrani. Unošenjem zaražene hrane, otrovi izazivaju smeranje u krvotoku na periferijskim delovima ušiju i repa koji potom počinju da se suše. Na njihovim površinama se formiraju kraste, koža se peruta, to provočira druge životinje i dolazi do kanibalizma.

Kako sprečiti nastanak svih ovih problema?

-Bilo je pokušaja da se problem reši primenom zeolitskih preparata

koji apsorbuju mikotoksine. Ti preparati su dali određene rezultate, ali - problem je u njihovoj neselektivnosti. Pored mikotoksina, ovi preparati apsorbuju i neke druge hranljive materije kao što su vitamine, sintetičke aminokiseline, mikroelemente i slično. U novije vreme, u ove svrhe, proizведен je preparat na bazi kvasca koji vezuje samo mikotoksine. Preparat se koristi u malim količinama. Dosadašnja ispitivanja su pokazala da upotreba ovog preparata daje pozitivne rezultate, u smislu kvaliteta i ekonomskih efekata u proizvodnji.

Na kraju, koliko je ovog zaraženog kukuruza na tržištu?

-Na tržištu Evropske unije je dozvoljeno prisustvo ovog otrova u kukurzu do 0,01 ppm, naš kukuruz koji je otiašao u izvoz, pa bio vraćen, imao je 0,05 ppm mikotoksina. Po oceni stručnjaka, tog zaraženog kukuruza na teritoriji Srbije nema više od sedam procenata u odnosu na ukupne količine. Savet stručnjaka je - manja je šteta ako se zaraženi kukuruz upotrebljava kao ogrev, nego da se meša sa zdravim u pripremi stočne hrane.

K. Kuzmanović

Ne štite se samo životinje

Iskorenjivanje svinjske kuge, prestanak vakcinacije i dobijanja statusa zemlje koja je slobodna od te bolesti značajni da b naša zemlja mogla da izvozi svinje na tržište Evropske unije

Detalj sa konferencije

Početkom meseca održana je Druga nacionalna konferencija Projekta „Podrška programu kontrole iskorenjivanja klasične kuge svinja i besnila u Republici Srbiji“ koju su otvorili državni sekretar Ministarstva poljoprivrede, Šumarstva i vodoprivrede Dejan Krnjaić, v.d direktora Uprave za veterinarni resor Ivan Sočo i zamenik šefa delegacije EU u Srbiji Adriano Martins.

Ovom prilikom demonstrirana je najsavremenija oprema za nadzor i monitoring klasične kuge svinja i predstavljeni su dosadašnji rezultati u iskorenjivanju klasične kuge svinja i besnila divljih životinja kao i planovi za naredni period koji podrazumevaju dostizanje statusa „slobodan od bolesti“.

Ministarstvo poljoprivrede, Šumarstva i vodoprivrede za ovaj program izdvaja oko pet do šest miliona evra svake godine, a Evropska unija je za iskorenjivanje pomenutih bolesti u Srbiji do sada odobrila više od 12 miliona evra.

Na konferenciji je rečeno da u Srbiji već gotovo dve godine nema slučajeva zaraze klasičnom kugom svinja, a očekuje se da će u naredne tri godine biti iskorenjeno i besnilo divljih životinja.

Državni sekretar Ministarstva poljoprivrede, Šumarstva i vodoprivrede Dejan Krnjaić naglasio je da se borbom protiv ovih opasnih i zaražnih bolesti ne štite samo životinje već i ljudi.

-Zadatak iskorenjivanja klasične kuge svinja i besnila je još teži, imajući u vidu da u Srbiji postoji više od 150.000 malih gazdinstava koje imaju po jedno ili dva grla životinja, a biosigurnosne mere nisu na zadovoljavajućem nivou - objasnio je Krnjaić na kongresu.

Zamenik šefa Delegacije EU u Srbiji Adriano Martins ukazao je na značaj iskorenjivanja svinjske kuge u Srbiji, prestanka vakcinacije i dobijanja statusa zemlje koja je slobodna od te bolesti kako bi naša zemlja mogla da izvozi svinje na tržište Evropske unije.

S. P.

Predstavljena najsavremenija oprema za nadzor

Lokalnim samoupravama 150 miliona dinara

40 miliona dinara dodeljeno je za sufinansiranje izrade projektne dokumentacije, izgradnju ili rekonstrukciju objekata vodosnabdevanja. Isto iznos, 40 miliona dinara, namenjen je za sufinansiranje izrade projektne dokumentacije za izgradnju ili rekonstrukciju objekata za odvođenje i prečišćavanje fekalnih otpadnih voda, odnosno za kanalizacione mreže, dok je 70 miliona dinara dodeljeno za angažovanje i opremanje poljočuvarske službe

Potpredsednik Vlade AP Vojvodine i pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Goran Ješić potpisao je sa gradonačelnicima i predsednicima opština u Vojvodini ugovore vredne 150 miliona dinara.

Sredstva su obezbedena rebalansom budžeta AP Vojvodine i od 150 miliona dinara koliko je bilo predviđeno za tri konkursa, 40 miliona dinara dodeljeno je za sufinansiranje izrade projektne dokumentacije, izgradnju ili rekonstrukciju objekata vodosnabdevanja. Isto iznos, 40 miliona dinara, namenjen je za sufinansiranje izrade projektne dokumentacije za izgradnju ili rekonstrukciju objekata za odvođenje i prečišćavanje fekalnih otpadnih voda, odnosno za kanalizacione mreže, dok je 70 miliona dinara dodeljeno za angažovanje i opremanje poljočuvarske službe u vojvođanskim opštinama.

Finansiranje projekata u selima

Po ovim konkursima, jedan deo sredstava dodeljen je opštinama za izradu projektne dokumentacije vodo-voda i kanalizacije u naseljenim mestima, jer je nakon sagledavanja stanja na terenu uočen taj nedostatak.

- Već u 2013. godini ćemo finansirati kapitalne infrastrukturne projekte u seoskim sredinama, a to su vodovod, kanalizacija i niskonaponska mreža. Ako to uradimo kako treba narednih godina, stičemo preduslove da se nastavi investiranje u poljoprivredi. Sa ovom projektnom dokumentacijom želimo da se pripremimo i za evropske fondove koji će biti, nadamo se, otvoreni

Goran Ješić: Prioritet kapitalnim investicijama u seosku infrastrukturu

2014. godine, a to je naš glavni politički cilj - naglasio je Ješić.

Potpredsednik Vlade Vojvodine Goran Ješić upoznao je predstavnike vojvođanskih opština sa planovima Pokrajinske vlade i Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo koji se odnose na budžet i prioritete u oblasti poljoprivrede i vodoprivrede za narednu godinu.

Ukupan budžet Pokrajinskog se-

Tri podistema za navodnjavanje

U 2013. planira se finansijska podrška za tri važna regionalna podistema za navodnjavanje na oko 23.000 hektara: "Tisa-Palić", "Kula - Mali Idoš" i "Nova Crnja- Žitište". Efekti ovih investicija bi se videli kroz stabilizaciju i povećanje poljoprivredne proizvodnje.

kretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo u 2013. godini, planiran je u iznosu od oko šest milijardi dinara.

- Neophodno je da opštine već sa-mo mogu da znaju kako će izgledati ovaj budžet, ne samo za 2013. godinu, već za naredne četiri godine, kao i što će Pokrajinski sekretarijat finansirati, odnosno sufinansirati, zajedno sa lokalnim samoupravama i mesnim zajednicama na teritoriji AP Vojvodine - rekao je Ješić.

Udruživanje sredstava

Prezentujući planove za dogodine, po modelu udruživanja sredstava, koji će važiti i u naredne četiri godine, Ješić je, kao prioritete, naveo kapitalne investicije u seosku infrastrukturu, razvoj vodoprivrede, odnosno planove da se u naredne tri godine očisti kompletna kanalska mreža u Vojvodini, čime bi se obezbedilo povećanje prinosa za

20 odsto, te aktivnosti koje se odnose na zaštitu, uređenje i korišćenje poljoprivrednog zemljišta i sistemsko rešavanje položaja poljočuvarske službe.

U 2013. godini, za konkurse za odvodnjavanje poljoprivrednog zemljišta, gde mogu da konkuršu lokalne samouprave, planirano je 200 miliona dinara.

Ako se saberu sredstva ugovorena za odvodnjavanje poljoprivrednog zemljišta i odbranu od unutrašnjih voda u 2012. i koja će biti ugovarena u 2013. godini, ona iznose više od dve milijarde dinara, za oko 4.000 kilometara očišćenih kanala. Za novu komasaciju predviđeno je 10 miliona dinara, ali je, prema Ješićevim rečima, potrebno odrediti pravu cenu. Isto iznos, 10 miliona dinara, planiran je i za program dobrovoljnog grupisanja parcela. Za unapređenje rada i opremanje poljočuvarske službe predviđeno je 70 miliona dinara. Za izradu tehničke dokumentacije za obezbeđenje dostupnosti vode za navodnjavanje poljoprivrednih kultura - 24 miliona dinara, za melioraciju pašnjaka, što je posebno važno za Banat - 25 miliona dinara.

Potpisivanje ugovora sa predsednicima opština

Planira se nastavak saradnje sa lokalnim samoupravama u sufinansiranju izrade dokumentacije i izvođenje radova na izgradnji i rekonstrukciji vodovodne i kanalizacione mreže u ukupnom iznosu od 300 miliona dinara. Za podizanje novih šuma na zemljištu u državnoj svojini planirano je oko 70 miliona dinara.

Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo poziva lokalne samouprave na teritoriji Vojvodine da u svojim programima zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta predvide prezentovane programske aktivnosti Pokrajinskog sekretarijata, kako bi se, po modelu zajedničkog ulaganja, postigli najbolji efekti.

S. P.

INĐIJA • IZ RADA AGENCIJE ZA RURALNI RAZVOJ OPŠTINE INĐIJA

Na usluzi poljoprivrednicima

Agencija za ruralni razvoj ima tri zaposlena, slučajnost ili ne, reč je o tri žene, koje obavljaju težak zadatak posrednika između nadležnih republičkih i pokrajinskih institucija i poljoprivrednih proizvođača

Pojaprveni proizvođači i razna udruženja sa teritorije indijske opštine više ne moraju da lutaju od vrata do vrata kako bi dobili neophodne informacije kada su u pitanju konkursi, uredbe i podsticaji. Ovaj posao umesto njih obavlja Agencija za ruralni razvoj koja ovih dana obeležava četvrtogodišnjicu rada. ARRI je osnovana 2008. godine od strane opštine In-

đija kao većinskog vlasnika i dve zadruge - Zemljoradnička zadruga „Beška“ i Zemljoradnička zadruga „Vočar“ iz Novog Slankamena.

- Za četiri godine rada konačno možemo reći da smo zadovoljni i da postižemo rezultate. Agencija je postala mesto gde svi poljoprivrednici mogu slobodno da dođu i dobiju neki vid pomoći - kaže Biljana Zec v.d. direktora Agencije za ruralni

razvoj opštine Inđija.

Prema poslednjem popisu koji je urađen tokom prošle i ove godine, na teritoriji opštine Inđija registrovano je 1.300 aktivnih poljoprivrednih gospodinstava, a ukupno ih ima oko 2.000.

- Ove godine smo

napravili bazu podataka

uz pomoć modernog softvera,

tako da

svaku novu informaci

ju dajemo našim poljoprivrednicima

putem SMS poruka.

Na taj način oni su uvek u

toku kada su u pitanju subvencije,

povraćaji ili podsticaji - ističe Biljana Zec i dodaje:

- U 2012. godini imali

sмо nekoliko projekata

kada je u pitanju udruživanje.

Projekat je osnovana prva Ženska

zadruga koja se bavi očuvanjem sta-

rih zanata, potom Vinogradarsko-

vinarska zadruga „Trifun i Dionis“, a

nedavno je osnovan i E-klub u Be-

ški. Baš ovih dana je u toku obuka

žena za korišćenje računara. Za sve

U Agenciji zaposlene tri žene

ove projekte obezbedili smo neophodnu podršku.

Sve zadruge, udruženja i nevladine organizacije imaju mogućnost da se promovišu na raznim sajmovima, a jedan od najznačajnijih je Sajam poljoprivrede u Novom Sadu u maju mesecu. Agencija im tada obezbeđuje besplatne štandove.

- Sledеće godine očekuju nas projekti prekogranične saradnje sa Hrvatskom i Bosnom a to podrazumeva nove mogućnosti i poslovne prilike. Jedan od najznačajnijih projekata dogodine biće tehnička podrška za izgradnju sistema za navodnjavanje na oko 500 hektara zemljišta u Krčedinu i Slankamenu. Ali o tom-potom - kaže Biljana .Najvažniji projekat na koji smo ponosni i gde smo pružili pomoć oko tehničke dokumentacije jeste prva ULO hladnjaka koja je izgrađena u Novom Slankamenu. Reč je o savremenom objektu kapaciteta 300 vagona. Hladnjaka treba uskoro da bude otvorena, a investicija je bila vredna oko dva miliona evra.

Agencija za ruralni razvoj ima tri zaposlena, slučajnost ili ne, reč je o tri žene, koje obavljaju težak zadatak posrednika između nadležnih republičkih i pokrajinskih institucija i poljoprivrednih proizvođača.

M. Balabanović

LJUBIŠA ŠULAJA:
DIREKTOR I POLJOPRIVREDNIK IZ LAĆARKA

Zemlji se mora dati sve

Srpsko selo je nekada imalo izuzetnu edukativnu funkciju, jer se u njemu, kroz rad, učilo redu i patrijarhalnoj hijerarhiji koja nije izvirala iz sile, nego iz poštovanja koje je dolazilo od truda - objašnjava Šulaja

Ljubiša Šulaja

Gotovo jedinstvenim primjerom spoja dve delatnosti koje su mnogi stavljali u stanje stalnog rata, činovništva i poljoprivrede, direktor sremskomitrovačkog Zavoda za zaštitu spomenika kulture, Laćarac **Ljubiša Šulaja** dokazuje generacijama koje u državnom poslu vide jedini spas da se bez osnovnih vrednosti koje se uče u porodičnom radu i solidarnosti, nijedan posao ne može obaviti dovoljno dobro.

Život na selu – najveća škola

Kroz odnos prema zemlji sa koje se ustaje i u koju se vraća, Šulaja je, kako kaže naučio da se domaćinski ophodi i prema poslu koji danas vrši.

- Najkraće rečeno, ja nikada nisam otiašao sa sela. Činjenica da živim u Laćarku koji je blizu Mitrovice mi omogućava da zaista mogu da nađem vreme da se nakon obavljanja ovih, da ih tako nazovem, činovničkih poslova posvetim poljoprivredi na imanju koje su kroz vekove stvarali moji preci. Poljoprivreda je uvek u mom životu igrala bitnu ulogu, i to ne samo kao jedna velika škola u kojoj se uči o plemenitosti rada, nego i kao nauk kroz koji se izgrađivao osećaj solidarnosti i jedinstva među onima koji su bili na istom radu. Srpsko selo je nekada imalo izuzetnu edukativnu funkciju, jer se u njemu, kroz rad, učilo redu i patrijarhalnoj hijerarhiji koja nije izvirala iz sile, nego iz poštovanja koje je dolazilo od truda - objašnjava Šulaja.

Danas, kako ističe direktor Zavoda, mnogo je lakše spojiti činovničke sa seoskim poslovima.

- U poslednjih desetak godina, svedoci smo toga, došlo je do nalog razvoja mehanizacije koja za jedan dan može da obavi posao za koji je nekada trebalo više vremena. Dok je otac bio mlađi, bavili smo se pre svega stočarstvom. Imali smo, sećam se crne svinje, popularne mangulice, kasnije i bele, i to po tri stotine komada u jednom turnusu. Kasnije, kako je vreme postajalo teže, više smo gajili goveda, jer je u krznim vremenima potražnja za njima bila veća. Od vremena kada sam ja preuzeo poslove, a shodno činjenici da sam dobar deo vremena zauzet radom u Zavodu, pretežno se bavimo ratarstvom. Do početka

devedesetih, kako su tadašnji zakoni nalagali, imali smo maksimum zemlje. Nakon povraćaja došli smo trideset jutara, a kasnije smo i otac i ja dokupljivali - priča Šulaja. - Sve svoje slobodno vreme i danas poklanjam zemlji, tako da i godišnji odmor uzimam onda kada je sezona poslova u punom jeku, kako bih uspeo da obavim sve što imam. Deo poslova obavljam sam i tu pre svega podrazumevam pripremu za setvu, bacanje đubriva prskanje, a deo radim uz pomoć drugih Laćarača koji imaju neophodnu veliku mehanizaciju.

Junaštvo na radu, najveća vrednost

Međutim, najveću vrednost života na selu i posvećenosti poljoprivredi, Šulaja ne vidi u lacnima i jutrima, nego u, kako kaže, junaštvu na radu.

- Život u poljoprivrednom domaćinstvu je za mene uvek bila sasvim normalna i uobičajena stvar. Njegova najveća prednost je u tome što nikada nije dopuštao opuštanje i planovanje u hladu, jer čim se malo poodraste, kreće se sa radom. U početku su to osnovni fizički poslovi, a kasnije, shodno godinama i mogućnostima, obim i težina poslova su se povećavali. Za sve to vreme, čuvali smo i razvijali patrijarhalni život i da tako kažem, kombinovali ga sa novim vremenima koja su dolazila i tehnologijom koju su novi danini donosili sa sobom. I ovo pravilo sam kasnije primenjivao, a to i danas činim, na poslovima koje sam kao državni službenik obavljaо. Jer i jedan i drugi posao su podjednako usmereni na unapređenje moje zemlje, mog domaćinstva i mene lično - ističe ovaj, za današnje uslove, zaista redak poljoprivrednik.

Kakva setva, takva i žetva

Selo je, ističe Šulaja, uvek bilo poprište borbe za opstanak, kroz koju su se oni koji su ovoj borbi junacički pristupali čeličili i učili odgovornosti.

- I danas kao i ranije, osnovni princip kojim se rukovodim je odgovornost. Od malih nogu sam naučio da će njiva roditi samo ako se dobro poseje, „kakva setva, onakva i žetva“, kaže naš seljak. Ako se dobro i poštено radi, ako smo domaćini i junaci na svojim poslovima, rezultati neće izostati. Ako se radi površno, rezultati će biti loši i kad tad će se pokazati. Vremena se menjaju, ali osnova svega jeste domaćinski odnos prema poslu, kojeg sam ja naučio na njivi, a moj kredo je uvek bio i danas je, jednom izrečena rečenica mog dede da se zemlji mora dati sve, a ono što ostane, pripada onome ko je obrađuje. To je glavni nauk našeg sela, nauk koji se sasvim lako može primeniti na svakom drugom poslu, jasan je Ljubiša Šulaja. - Poštovanje prema zemlji i prema selu, za mene je poštovanje prema precima koji su me sa zemlje ohranili, školovali, venčali, sačuvavši pri tome čast i obraz ognjišta.

S. Lapčević

RADE DELIĆ, POVRTAR I STOČAR IZ VOGNJA

Turnus svinja - čista lutrija

Cena proizvodnje jedog tovljenika stokilaša je 21 hiljada, a po sadašnjim cenama otkupa, za njega se može dobiti 18 do 19 hiljada dinara, gde je tu računica-pita se Rade Delić iz Vognja

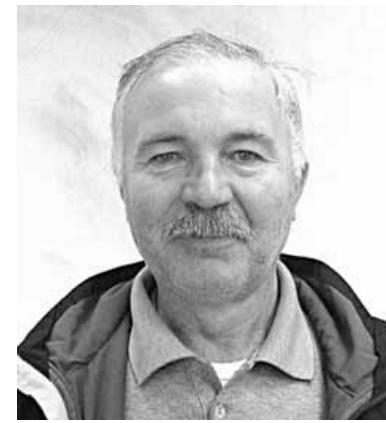
Da li je stočarstvo, posebno proizvodnja svinja, u stag-naciji, ili je to već agonija u poodmaklij fazi? Na ovo pitanje odgovor smo potražili u Vognju, selu poznatom po proizvodnji svinja na nivou rumske opštine i Srema. Kako cifre nemaju dušu, već pružaju ogoljenu istinu, na primeru ovog nekada bogatog sela jasno je da smo sve bliže drugom delu početnog pitanja, to jest agoniji.

Naš sagovornik je Voganjac **Rade Delić**, povtar i stočar. Bavio se, kaže, proizvodnjom kupusa, bosta-na, krompira, luka, soje. Sada je povrća na njegovim njivama sve manje:

- Nema plasmana. Ugušili su nas ovi supermarketi, "Tempo", "Idea", "Rodić". Ako mi proizvođači nismo u tom lancu, ne ide, nema prodaje. Ako smo sa njima - cene su takve da radimo isključivo za njih-kaže Delić.

Rade Delić se okrenuo ratarskoj proizvodnji, i svinjarstvu. Godišnje je, u četiri turnsa, proizvodio 200 do 250 tovljenika. Bio je zadovoljan, a sada?

- Sad - nikako. U junu, julu i avgustu, svinje su bile 250 dinara po kilogramu žive vase, ja sam može prodao po 220 dinara. Ovih dana, svinje neće nikko. Cena je pala na 160-170 dinara. Hrana je izuzetno skupa, da bi se uhranio jedan to-

Rade Delić

vljenik, stokilaš, za prase i hrana treba utrošiti oko 21 hiljadu, po ceni od 180 dinara, za stokilaša se dobije 18 do 19 hiljada dinara. Gde je tu računica i zarada za nas proizvođače-pita se Delić.

Delic kaže da je upravo krenuo da kupi prasad za novi tov. Sada je velika ponuda prasadi, ni njih niko neće, to može značiti da u maju naredne godine neće biti tovljenika, što može doneti povoljne cene. A šta će stvarno biti, to niko ne zna, svaki turnus je čista lutrija-kaže ovaj stočar.

Zašto je to tako?

- Zbog uvoza svinjskog mesa, i to u vreme kad su naše svinje stigle za

prodaju. Meso iz uvoza je jeftinije, uvoznicima je cilj da veliki gradovi dobiju meso po povoljnijim cennama, zbog socijalnog mira, to što je ugrožena domaća proizvodnja, nikoga ne interesuje. Uvozi se iz Nemačke i Mađarske. Ali, Mađari subvencionisu proizvodnju, oni mogu da idu s nižom cenom. U Nemačkoj je garantovana cena od dva evra po kilogramu, Italiji država garantuje otkup. Kod nas niko ništa ne garantuje, ni cenu, ni otkup - sve je totalna stihija-kaže Delić.

Rade Delić kaže da će bitno smanjiti proizvodnju, radiće tek da ne gasi proizvodnju, jer ima velike kapacitete. On se priseća da je u Vognju, ne tako davno, pre 10-15 godina, godišnje bilo deset-jedanaest hiljada tovljenika, sada ako oma 1.700, biće dobro. Obori su uglavnom prazni. Poznate proizvođači koji su se bavili svinjarstvom, kao što su porodice Šijački, Baranjac, Jeftić, Bukarica - ne rade više ništa.

Kako dalje?

Jedino da država počne da funkcioniše, druge nema-tvrdi Delić, jedan od poslednjih većih stočara u Vognju. Njegov sin misli da je najbolje rešenje - otici "napolje". Bar dok se država ne seti da joj treba domaća proizvodnja mesa.

K. Kuzmanović

DANILO BALAŠČAK, STOČAR IZ BIKIĆ DOLA

Od mleka može dobro da se živi

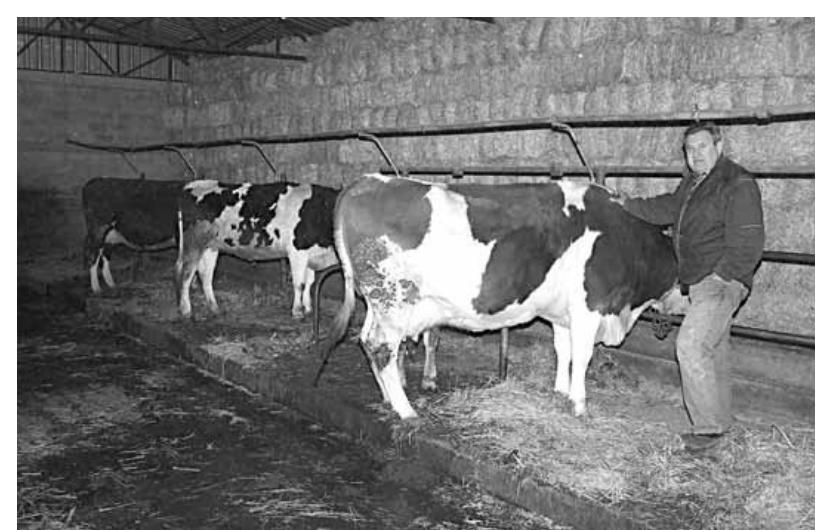
Sada sarađujemo sa „Somboledom“ koji nam po litri plaća 35 dinara. Ostatak pri otkupu dotira država, tako da sam veoma zadovoljan cenom koju postižemo, odnosno zaradom od mleka – kaže Danilo Balaščak

Još kada se pre četiri decenije oženio i osnovao svoju porodicu, **Danilo Balaščak** je imao želju da nastavi da se bavi stočarstvom, baš kao što su to činili i njegovi roditelji tada. Uz uporan rad i višegodišnji trud i ulaganje, od nekoliko krava, koliko je tada dobio od svog oca, ovaj 63.-godišnjak iz Bikić Dola danas može da se pohvali da je jedan od većih proizvođača mleka na teritoriji šidske opštine. Su-pruga **Stojanka** i on imaju 40 krava za mužu, od kojih svakodnevno dobijaju 500 litara mleka.

- Mleko od naših krava je eks-tral klasa, sa najvećim procentom masnoće. Prvo nam je mleko ot-kupljivao „Imlek“, ali nismo bili zadovoljni, tako da sada sarađujemo sa „Somboledom“ koji nam po litri plaća 35 dinara. Ostatak pri otkupu dotira država, tako da sam veoma zadovoljan cenom koju postižemo, odnosno zaradom od mleka. Može sasvim solidno da se živi, posebno što smo mi svi u porodici zajedno u ovom poslu, ne samo supruga i ja, nego i sin **Saša** i snaja **Sladana** – priča Danilo Balaščak iz Bikić Dola.

Inače, u njihovim štalamama nalazi se 60 grla, a u dvorištu su sagradili četiri objekta za ovu namenu. Da bi prehranili svu stoku, bave se i poljoprivredom. Danilo kaže da su ranije obradivali oko 100 hektara zemlje, a danas rade nešto manje.

- Veliki deo zemlje uzimam u arrendu, a naših je samo oko 17 hektara. Što mi preostane od poljo-

Danilo Balaščak u svojoj štali

privrednih kultura prodajem drugima, mada je ove godine ne verujem da će imati i od toga neku zaradu, jer je prošlo leto bilo najgore do sada. Suša sve uništila, tako da će sad morati deo hrane i da dokupljaju, pa se nadam da će ipak imati neku računicu kad podvučem crtu na kraju sezone – priča Danilo.

Kako kaže, najveći problem mu je da nađe pomoćne radnje, iako za posao u trajanju od šest sati, tri ujutro i tri uveče, nudi platu od 25 hiljada.

- Čudno mi je to kako neko više voli da živi od socijalne pomoći koju mu daje država, nego da svog

sopstvenog rada. Ja sam navikao cela veka da radim. Čak i sada, kada imam zdravstvenih problema jer sam imao nekoliko operacija, ne odustajem od posla. Imam i pravo na invalidsku penziju, ali mi je država još uvek nije dala. Svako jutro ustajem veoma rano, šest, pola sedam, podeljeni smo u porodici po zaduženjima, svaki ima svoj deo polja koji obavlja, pa kad se nameri stoka, uvek ima i nekog drugog posla. Ali, ne želim se, zadovoljan sam svojim životom – kaže Danilo Balaščak iz Bikić Dola.

S. Mihajlović

Analiza višegodišnje proizvodnje šećerne repe u Sremu

Piše: dr Katica Škrbić

Do polovine osamdesetih godina prošlog veka, proizvodnja šećerne repe u Sremu odvijala se na preko 20.000 ha, standardnog kvaliteta i prinosima preko 50 t /ha. Kasnijih godina, prinosi korena šećerne repe u Sremu značajno opadaju, posebno u periodu 1992 -1995. godine, isti su bili ispod 40 t /ha, sa digestijom manjom od standardnog kvaliteta, dok su se i setvene površine smanjivale za polovinu.

Početkom 1997. površine pod šećernom repom naglo se smanjuju naročito na privatnom posedu. Isto se dogodilo i sa prinosom i kvalitetom što je posledica više faktora sa različitim stepenom uticaja (tab.1).

Jedan od glavnih razloga pada prinosova i kvaliteta kao i smanjenja površina pod šećernom repom je bolest rizomanija. Značajan deo zemljišnih površina od 1990. godine promenio je vlasnika, rizomanijom zaraženi tereni pripali su novim vlasnicima koji nisu znali za rizomaniju. Drugi važan faktor pada prinosova i kvaliteta je nedovoljna količina vodenog taloga – suša - u godinama 1992. 1993. 2000. 2003. 2009. 2011. posebno 2012. Treći faktor su poznati događaji iz 1992. godine.

Naiome, u to vreme, proizvodnja je bila pod uticajem ekonomске blokade (nedostatak goriva, đubriva, zaštitnih sredstava itd.) što je ubrzalo i njen pad. Prinosi korena u proizvodnjoj 1992. 1993. 1994. i 1995. godini su bili veoma mali. Upotreba mineralnih đubriva svedena je na najmanju meru. Usled nedostatka pogonskog goriva sve agrotehničke mere su obavljane neblagovremeno. U godinama sa viškom padavinom u ranu jesen, što se dogodilo 1991. 1998. 2001. 2004. 2005. 2007. i 2010. uticaj na malu digestiju imala je i aktivaciju viške azota u zemljištu. Najniže digestije u 2002. i posebno u 2003. godini mogu se objasniti delimično i metodom rada tek privatizovanih fabrika. Najveći problem u ovoj proizvodnji ipak i dalje predstavlja rizomanija, odnosno setva šećerne repe

dr Katica Škrbić

na zemljištu sa rizomanijom i velika rasprostranjenost ove bolesti u zemljištima Srema, kao i pojava truleži korena (*Rhizoctonia spp.* i *Macrophomina phaseolina*) koje se poslednjih godina učestalo javljaju, a koje izazivaju uginjanje biljaka, digestiju i smanjenje prinosova.

Na parcelama sa prisutnim patogenima usev netolerantnih sorti može biti potpuno uništen ili smanjen prinos korena i šećera od 50 - 80 %. Prema dosadašnjim istraživanjima u svetu i kod nas, mogućnost ublažavanja „šteta“ od rizomanije i *Rhizoctonia spp* je setva tolerantnih sorti šećerne repe. Iskustvo je pokazalo da tolerantne sorte brzo „zastarevaju“ pa se moraju zamjenjivati novim. Takođe, neophodno je i konstantno ispitivanje proizvodnih svojstava novih sorti kako i njihovo uvođenje u proizvodnju.

Kako je jedina efikasnata mera borbe od rizomanije i *Rhizoctonia spp* primena u proizvodnji novih tolerantnih sorti koje mogu povećati prinos korena, sadržaj šećera, iskoriscenje i na kraju prinos šećera, to je za očekivati da se proizvodnja šećerne repe revitalizuje i vrati na nivo kada su prinosi bili na evropskom nivou. Ovo je ostvarljivo ako se nivo tehnologije proizvodnje podigne na najveći mogući, a proizvođačima ove kulture daju subvencije kao u susednim državama.

Ta6.1.

Godina	Padavine u vegetacionom periodu (mm)	Godišnja količina padavina (mm)	Površina ha	Sadržaj šećera %	Prinos korena u Sremu t/ha	Prinos korena u AP Vojvodini t/ha
Višegodišnji prosek do 1986.	404	636	21.245	16,80	53,8	41,72
Prosek 1986-1990	405	612	18.102	16,22	51,3	44,30
1991	507	696 *	18.264	14,35	50,9	45,96
1992	301 s	442	19.666	15,82	35,3	30,98
1993	316 s	461	11.088	14,28	31,9	25,68
1994	367 e	617	15.116	13,80	35,8	32,59
1995	445 e	646	11.850	14,18	34,0	27,57
Prosek 1991-1995	387	572	15.197	14,48	38,4	32,55
1996	370	605	12.459	14,79	40,7	35,97
1997	353	593	10.360	15,47	43,2	37,25
1998	464	721 *	10.956	14,27	42,2	37,99
1999	484	673	12.510	14,00	46,8	42,31
2000	146 s	388	10.044	15,50	25,6	23,32
Prosek 1996-2000	363	596	11.266	14,80	40,1	35,36
2001	640	816 *	9.544	14,34	49,3	42,10
2002	421	556	12.654	13,40	50,0	44,00
2003	359 s	647	17.131	13,00	30,8	28,69
2004	552	861 *	13.091	13,40	51,3	49,66
2005	464	705 *	12.749	14,00	50,6	50,90
Prosek 2001-2005	487	717	13.082	13,63	45,2	43,07
2006	440	646	13.957	15,15	50,7	48,60
2007	477	701 *	16.606	14,30	49,1	40,57
2008	326	541	9.491	16,80	51,5	52,19
2009	275 s	509	12.353	15,50	48,0	45,00
2010	568	889 *	12.489	15,00	51,8	55,00
Prosek 2006-2010	417	646	12.957	15,35	50,1	48,30
2011.	296 s	474	12.703	16,00	52,1	55,00
2012.	285 s	431	14.844	16,00	31,0	38,90

s - суšа , e - економске блокаде, *- вишак падавина

Poseban nadzor u paradajzu

Piše: Dipl. Inž. Ružica Mikić

Dipl. inž. Jasmina Gabor

Pored posebnog nadzora u krompiru, Uprava za zaštitu bilja ministarstva poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede je donela Pravilnik o utvrđivanju posebnog programa mera zaštite zdravlja bilja za 2012 godinu i u paradajzu.

Poseban nadzor u paradajzu obuhvata sledeće štetne organizme:

Bakterije: *Xanthomonas axonopodis* pv. *vesicatoria*, *Clavibacter michiganensis* ssp. *michiganensis*;

Virusi: Pepino mosaic virus, Tomato yellow leaf curl virus;

Viroid: Potato spindle tuber viroid

Pregled u usevu paradajza na prisustvo Pepino mosaic virusa (PepMV)

Radi otkrivanja štetnog organizma Pepino mosaic virusa na površinama na kojima se proizvodi seme, rasad i plodovi paradajza, sprovodi se poseban nadzor koji obuhvata vizuelni pregled i uzimanje uzorka sa 30 lokaliteta radi laboratorijskog testiranja na prisustvo latentne infekcije.

Osnovni tipovi simptoma na biljkama paradajza zaraženim sa PepMV su: deformacija i zakržljlost vrha biljke koji podseća na kopru („nettle - like head“), šiljast vrh biljke, zakržljlost cele biljke, deformacije (izobličavanje) lišća, šarenilo i mozaik na lišću, klobučavost liske, neravnomerno sazrevanje i mramoravost plodova. Kako su simptomi koji se ispoljavaju na vrhu biljke i lišću često blagi i teško uočljivi, promena boje plodova je konstatna i najštetnija posledica zaraze koju PepMV izaziva.

Sa pojmom novih genotipova PepMV intenzitet simptoma se povećava, tako da su simptomi na vrhu biljke i lišću izraženiji i traju duže. Takođe, poslednjih godina u mnogim

evropskim zemljama uočeni su i novi tipovi simptoma, kao što su sprženost oboda liske ili cele liske (periferna nekroza ili nekroza celog lista), prevremenno starenje lišća, pucanje plodova i nekrotični ožiljci na površini ploda.

PepMV u specifičnim uslovima izaziva propadanje, naglo uvenuće celih biljaka paradajza. U biljkama koje su uvele i propale uočene su nekrotične površine u sprovodnim sudovima.

Poseban nadzor u paradajzu kao i u krompiru obavljaju poljoprivredne stručne službe

Republike Srbije, fitosanitarna inspekcija i laboratorije u skladu sa ovlašćenjem iz Programa mera. Ovaj monitoring podrazumeva vođenje zapisnika i evidencije o obavljenim pregledima i uzorkovanju, o kretanju uzorka, laboratorijskim analizama na prisustvo datih patogena, a podaci se dostavljaju Upravi za zaštitu bilja.

Projekat SEE-ERA NET PLUS

Model za uspešne projekte je povezanost nauke, nadležnih ministarstava, mlekara i proizvođača mleka
- Poljoprivredni fakultet je jedan od najznačajnijih stubova Univerziteta u Novom Sadu

Deptman za stočarstvo Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, organizovao je 10. decembra u svečanoj sali fakulteta javnu prezentaciju rezultata Projekta SEE-ERA NET PLUS.

Projekat je predstavila Prof. dr Anka Popović-Vranješ.

- Projekat SEE-ERA NET PLUS je pored ostalog fokusiran na tematsko područje poljoprivredno-prehrambene oblasti, gde se i nalazi naš projekat. Koordinator ovog projekta je prof. dr Jasmina Havranek iz Slovenije koja je, po mom mišljenju, i najzaslužnija što smo dobili ovaj projekat sa kojim smo zajedničkim radom došli do završne faze koja je krunisana Atlasom sireva zapadnog Balkana - rekla je profesorka Vranješ.

- Ima dosta prostora za edukaciju mlađih tako da su mlađi istraživači i asistenti, kako naši tako i kolega iz Sarajeva išli u Zagreb i Ljubljano na edukaciju. Drugo, imali smo jednu lepu saradnju, držali smo zajedničke sastanke u Zagrebu, Sarajevu i u Novom Sadu, i sigurno je da smo svi određena saznanja dobili jedni od drugih. Profesorka Havranek je sa svojim saradnicima u više navrata dolazila i držala predavanje našim studentima. Ocenjivanje sireva je bilo u Novom Sadu, a sirevi su doneči iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije. U Novom Sadu se održalo ocenjivanje.

Moje iskustvo sa ovoga i drugih projekata je da pored dobrog koordinatora i dobrog tima treba imati i dobre uslove. S tim u vezi htela bih da se zahvalim svima onima koji su nam bili podrška u stvaranju uslova za izradu projekta. Provo bih se zahvalila našem rektoru i prorektoru za finansije, zatim našem dekanu i prodekanu za nauku, kao i direktoru našeg departmana i šefu katedre. Posebnu podršku smo imali od Ministarstva za poljoprivredu iz AP Vojvodine, od potpredsednika Vlade i sektora

nu uspešno rešavao, kao i koleginica Frida Bauman koja je okupila proizvođače i pomogla da se oni udruže i provedu sve aktivnosti oko značaja za proceduru zaštite sjeničkog sira. Bez obzira na naše naučne rezultate nekad ne možemo bez Ministarstva i ljudi koji će određene stvari uraditi na licu mesta kod proizvođača - to treba da imamo u vidu svi mi koji se bavimo naukom.

Još jedan važan segment u izradi i realizaciji naših projekata su mlekare gde mi imamo priliku da apliciramo naše rezultate. Šta vrede naučni rezultati ako ih nigde ne primenimo ili ako ostanu u našim ladicama. Imajući to u vidu, za ovu našu konferenciju procenili smo da bi bilo korisno da pozovemo desetak mlekara koje su zainteresovane za proizvodnju sireva - istakla je profesorka Vranješ.

Zahvalnost mlekarama

- Drago mi je da kompanija "Imlek" u svom programu proizvodi ovčje sireve u tipu poznatog itali-

Prof. dr Anka Popović-Vranješ

janskog sira Pekorino. "Imlek" je jedan i dobro je da imamo takvu kompaniju. Ja sam skoro bila u najvećoj mlekari u Austriji koja prerađuje 900.000 litara mleka. Tehnički i tehnički je bolje opremljen "Imlek".

Učesnici konferencije

za poljoprivredu i sekretara za poljoprivredu Gorana Ješića i njegovih saradnika - naglasila je prof. dr Anka Popović-Vranješ.

Važno iskustvo - zaštita prehrambenih proizvoda

- Ima jedno iskustvo koje sam naučila na ovom projektu a važno je za zaštitu prehrambenih proizvoda. Mi smo radili na standardizaciji sjeničkog i pirotskog sira za potrebe ovog projekta, a onda smo hteli da istovremeno izvršimo i zaštitu sjeničkog sira, i geografsko poreklo i autohtonost. Podršku smo imali od Ministarstva za poljoprivredu, od gospodina magistra Rakitić Branišlava koji je sve nejasnoće između nas i Zavoda za intelektualnu svojstvu

Zahvaljujem se tehničkom direktoru "Imleka" Nataši Tucović koja je sve vreme bila s nama u vezi.

"Mlekoprodukt" Zrenjanin funkcioniše u sastavu francuske kompanije "Bongrain" i to je najveći industrijski pogon savremene opreme za proizvodnju šireg asortimanu kvalitetnih sireva. Direktor "Mlekoprodukt" Zrenjanin, mr Živanko Radovančev se obradovao što držimo ovu konferenciju i kaže da nedostaje ovakvih sadržaja jer je on pored toga što je uspešan direktor u kompaniji "Bongrain" ostao veran nauci i struci.

Ima dosta i manjih mlekara kojima dugujemo zahvalnost. Tu prvo mislim na mlekaru "Puđa & Perković" iz Livna, zatim mlekaru "Sirela" iz Maglića, mlekaru "Spasojević" iz

Bajine Bašte i mlekaru "Ekomlek" iz Kruševca. Svaka od ovih mlekara je po nečemu posebna. Mlekara "Puđa & Perković" iz Livna proizvodi čuveni livanjski sir, sir trapist i livanjac i to je primer mlekare kojoj je kvalitet na prvom mestu. Insistiraju na svakom tehnološkom detalju i njegovom sprovođenju ako je u cilju bolji kvalitet. Kupci su prepoznali njihov kvalitet i oni su primer da nije cena glavna, već je važniji kvalitet. Mlekara "Sirela" iz Maglića ima kombinovani profil, konzumno-sirarskog tipa i može biti model uspešnosti manjih mlekara kod nas. Pred prodavnicama "Sirele" mogu se videti redovi za njihovim proizvodima. Njihova deviza je visok kvalitet a umerena cena. Mlekara "Ekomlek" Kruševac je primer mlekare

Prof. dr Miroslav Veskovčić

koja je opremljena u tipu mlekare u Švajcarskoj. Radi po standardnoj tehnologiji kvalitetne sireve, u hodu rešava pitanje korišćenja surutke i boljeg korišćenja energije i bolju zaštitu životne sredine. Zahvaljujem se i mlekari "Somboled" iz Sombora sa kojom više od 10 godina uspešno saradujemo.

Takođe se zahvaljujem i direktorici Poljoprivredne škole iz Futoga, Željki Miličević i njenim saradnicima, koji su nam uvek na usluzi pri realizaciji naših projekata.

Model za uspešne projekte je povezanost nauke, nadležnih ministarstava, mlekara i proizvođača mleka - rekla je prof. dr Anka Popović-Vranješ, u uvodnom delu konferencije.

Univerzitet - faktor razvoja

Učesnicima javne prezentacije obratio se i prof. dr Miroslav Veskovčić, rektor Univerziteta u Novom Sadu.

- Univerzitet u Novom Sadu sa svojih 14 fakulteta, dva naučna in-

je posebno draga što ste danas pomenuli čitav niz kompanija iz oblasti proizvodnje i prerade mleka i mlečnih proizvoda zato što je to adekvatna komunikacija koja mora da se ostvari. Moramo da se oslanjam jedni na druge. Naša istraživanja koja nisu vezana na realnim parametrima nisu prava istraživanja. Sa druge strane istovremeno mlađima moramo da pošaljemo jednu poruku - razmišljajte preduzetnički. Nemojte čekati da država ili bilo ko drugi rešava vaše probleme, naučite nešto tokom studija, pokušajte nakon toga da to što ste naučili pretvorite u neki proizvod, da pretvorite u nešto što ima tržište, obezbedite platu za sebe i još jednog ili dvoje oko sebe i pustite da ta kompanija postepeno raste. Samo na taj način pomoći ćete pre svega sebi, ali i zemlji i okruženju u kome živate - rekao je rektor Miroslav Veskovčić, obraćajući se studentima.

Poljoprivredni fakultet istraživački orijentisan

Svoj komentar o projektu izneo je i prof. dr Banko Čupina, prodekan za nauka Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu

- Izrazio bih veliko zadovoljstvo što naš fakultet učestvuje na ovom tipu projekta.

Prof. dr Banko Čupina

Poljoprivredni fakultet kao deo našeg Univerziteta nastao je i pre nego što je formiran Univerzitet u Novom Sadu. Jer, šta formirati na ovom prostoru ako ne Poljoprivredni fakultet. Poljoprivredni fakultet ostao je i do današnjeg dana jedan od najznačajnijih stubova našeg Univerziteta, pre svega zbog toga što je uvek bio orijentisan na vezu između poljoprivrednih proizvođača, preradivača i ostalih a ne samo vezan za naučno-istraživačke projekte, ali su naučno-istraživački projekti bili prepoznati kao među najkvalitetnijima u prostoru Novog Sada, Republike Srbije, ali i mnogo šire. Veoma je značajno što je ovaj istraživački projekat istovremeno i deo jednog šireg prostora jugoistočne Evrope i verujem da ćemo u bliskoj budućnosti imati slične projekte na prostorima Dunavskog makro regiona koji obuhvata 14 zemalja i u sklopu toga moramo na odgovarajući način da se pripremimo za ono što je budućnost i našeg Univerziteta i ovakvih projekata, a to je specijalizacija.

Evo

Evropa u velikoj meri insistira na nečemu što se na engleskom zove Smart Specialisation Strategy (Platforma pametnog profilisanja). Moramo na vrlo jasan način izabrati nekoliko značajnih prioriteta, te prioritete razvijati zato što imamo unutrašnje potencijale, zato što imamo u našem neposrednom okruženju potencijale da ove oblasti razvijamo i pretvarimo u komercijalne proizvode.

Treba razmišljati o jednom profilisanju koje zapravo uključuje nešto što bismo verovatno nazvali bioekonomija. Bioekonomija obuhvata jedan širok dijapazon, od proizvodnje hrane do proizvodnje energije, biomaterijala, itd. Na takav način treba da iznadjemo odgovarajući balans između različitih aspekata proizvodnje koji mogu da se dešavaju na našem prostoru, da iskoristimo resurse koje imamo i da naše znanje uključimo na pravi način.

Aktivno učešće u diskusiji na

kon predavanja prof. dr Anke Popović-Vranješ na temu "Standardizacija tehnološkog procesa i opis fizičko hemijskih i senzornih osobina pirotskog i sjeničkog sira", uzeli su prof. dr Milan Krajnović i prof. dr Mihajlo Ostojić. O predavanju profesorke Vranješ i diskusijama opširnije u idućem broju.

D. C.

Nije samo suša kriva

Neto vrednost ostvarene poljoprivredne proizvodnje u Srbiji 2012. procenjuje se na 3,37 milijardi dolara, što je za 20 odsto manje nego godinu dana ranije. Kad se tome doda činjenica da između 650 i 800 hiljada hektara obradivog zemljišta ostaje neobrađeno i niska agrotehnika, situacija u poljoprivredi ne ohrabruje

Visoka stopa inflacije i nezaposlenosti i pad privredne aktivnosti karakterišu srpsku privredu na kraju 2012. pa nema optimističnih prognoza o privrednom rastu u narednoj godini, ocenjuje predsednik Privredne komore Srbije Miloš Bugarin na sednici Upravnog odbora PKS.

Neophodan rast između 4,5 i 5 posto

Na trećoj sednici Upravnog odbora PKS, Miloš Bugarin je rekao da je u 2013. godini neophodan privredni rast između 4,5 i pet procenata kako bi bila ostvariva projekcija o povećanju bruto domaćeg proizvoda od dva odsto pošto cemo tekuću godinu završiti sa padom privredne aktivnosti od dva odsto. Prema rečima Bugarina, u ovoj godini privreda Srbije zabeležiće pad od 200 miliona dolara. On je ukazao da su mere Vlade Srbije, usmerene na oporavak privrede, dale određene efekte, ali su uglavnom parcijalno dostupne određenim privrednim subjektima, dok su izostale suštinske i sistemске reforme neophodne za unapređenje privrednog ambijenta. Precenjen je prihodna strana budžeta za 2013. godinu, pa pre treba

Podbacio rod najznačajnijih kultura

очекivati rebalans u martu nego održivost budžeta, rekao je Bugarin i pozitivno ocenjuje ukidanje pojedinih parafiskalnih nameta privredi, ali i ukazao da je izostala prava reforma poreskog sistema, penzionog, zdravstvenog, obrazovnog, javnog sektora i javnih preduzeća.

Prinosi agrara u 2012. godini manji su od 10 do 50 odsto kod ekonomski najznačajnijih kultura, kao što su kukuruz, soja, suncokret, šećerna repa, što je posledica suše, mrazeva i slabe primene agrotehničkih mera, izjavio je predsed-

nik Privredne komore Srbije (PKS) Miloš Bugarin.

Neto vrednost ostvarene poljoprivredne proizvodnje u Srbiji 2012. procenjuje se na 3,37 milijardi dolara, što je za 20 odsto manje nego godinu dana ranije, rekao je Bugarin na sednici Upravnog odbora PKS.

Prema njegovim rečima, Zakonom o budžetu za 2013. određen je Ministarstvu poljoprivrede budžet od 39,3 milijarde dinara, što je 3,68 odsto ukupnog nacionalnog budžeta. Uz dodatne prihode, ukupan agrarni budžet iznosi 40,2 milijarde dinara, odnosno 3,78 odsto budžeta, a sredstva namenjena subvencijama u poljoprivredi iznose 32,8 milijardi dinara, dodata je Bugarin.

Kad se tome doda činjenica da između 650 i 800 hiljada hektara obradivog zemljišta ostaje neobrađeno i niska agrotehnika, situacija u poljoprivredi ne ohrabruje, rekao je Bugarin.

Šta u 2013. godini?

Implementacijom predviđenih mera, kroz ciljno subvencionisanje inputa u prizvodnji, obnavljanje stочnog fonda, unapređenje proizvodnje mleka, podr-

šku organskoj proizvodnji, podsticanje osiguranja poljoprivrednih gazdinstava, obezbeđuju se uslovi za usmeravanje poljoprivrednih proizvođača ka proizvodnji namenjenoj tržištu. U 2013. kao poseban segment podsticaja izdvajaju se mere investicione podrške. Njima se podstiče konkurentnost proizvođača kroz ulaganje u investicionu izgradnju i rekonstrukciju objekata i kupovinu nove mehanizacije, izgradnju savremenih objekata za smeštaj životinja i drugih objekata, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda, nabavku osnovnog stada, podizanje višegodišnjih proizvodnih zasada voća i vinove loze, kao i investicije usmerene ka aktivnostima za povećanje dodata vrednosti poljoprivredne proizvodnje, rekao je Bugarin i naglasio da grana koja generiše 33 odsto BDP zaslužuje veću pažnju i bar 10 odsto budžeta da bi dostigla željeni rezultat izvoza od 10 milijardi evra.

Na pomenutoj sednici Upravnog odbora nije izneto šta su udruženja komore predložila Ministarstvu poljoprivrede u okviru mera dugoročne politike, a što se moglo ugraditi u Zakon o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Komora, inače, ima desetak grupacija iz oblasti agroindustrije, ali se njihove sugestije u definisanju paragrafa pomenutog zakona nisu čule.

S. P.

NOVI SAD
KADROVSKIE PROMENE
U INSTITUTU
ZA RATARSTVO
I POVRSTARSTVO

Dr Miroslav
Malešević
vd direktor
Instituta
za ratarstvo

Prof. dr
Miroslav
Malešević

Upravni odbor Instituta za ratarstvo i povrstarstvo iz Novog Sada, uz saglasnost Ministarstva za nauku, imenovan je prof. dr Miroslava Maleševića za vršioca dužnosti direktora na mandatni period od godinu dana.

Dr Miroslav Malešević je u periodu 2002-2006. godine bio direktor Instituta i za to vreme ova semenska kuća držala je primat u plasmanu semenskog kukuruza, suncokreta, soje i pšenice na domaćem tržištu.

Dr Malešević je učestvovao u stvaranju 35 sorti pšenice, a na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu predaje posebno ratarstvo.

U izjavi medijima dr Malešević je rekao rečima da Institut ima značajno tržište, ali i veliku konkurenčiju u Srbiji. On smatra da je novi iskorak Instituta u stvaranju novih sorti i hibrida moguć u saradnji sa kadrovima sa Univerzitetom u Novom Sadu i da će tu šansu pokušati da iskoristi.

S. P.

Доо ветеринарска станица САВА СРЕМ

Лађарак

- Лађарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266**
Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић
- Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80**
Др. вет. мед. специј. Миленко Перић
- Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9**
Др. вет. мед. специј. Сава В. Шарац
- Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24**
Др. вет. мед. Милорад Кевиљ
- Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7**
Др. вет. мед. Наташа Секулић

- Лечење
- Вакцинација
- Вештачко осемењавање
- Превентива
- Трихиноскопија
- Продаја пилића
- Сточна храна
- Премикси
- Лекови

VETERINA

Piše: Dr. vet. med. Milorad Kevilj

To je bolest koja se javlja svuda u svetu (Evropi , Americi i Australiji), a pored ovaca oboljevaju koze i goveda. Zajedno sa enterotoksemijom predstavlja glavni ekonomsko-veterinarski problem u ovčarstvu. Oboljevaju kako mlade, tako i stare životinje.

Plemenite rase ovaca češće oboljevaju od autohtonih rasa. Rase koje su karakteristične za ravničarske krajeve podložnije su ovoj bolesti ukoliko se presele na kamenite pašnjake. Postoje faktori koji podstiču izazivanje zarazne šepavosti: vlažno tlo, nerедовно obrezivanje i čišćenje papaka, mehanička oštećenja kao i nehidrijenski i zaraženi pašnjaci.

Infekcija više uzročnika

Zarazna šepavost je mešana infekcija više uzročnika. Izazivaju je bakterije *Dichelobacter nodosus*, *Fusobacterium necroforum*, *Corynebacterium pyogenes*, *Streptococcus* itd. *Dichelobacter* i *Fusobacterium* se nalaze na papcima zdravih ovaca, a na njihovo aktiviranje utiču

Zarazna šepavost ovaca

Trebalo bi da se obrada papka uvede kao obavezna zoohigijenska mera u ovčarstvu. Dobri rezultati se postižu ako se to radi dva puta godišnje, kod šišanja ovaca kao i prilikom zalučenja ovaca

Plemenite rase češće oboljevaju

gore navedeni faktori. Infekcija prvo zahvata vrh papka, javlja se crvenilo, zatim se širi i spušta na donji deo papka, gde zahvata i rožinu. Na mestu se razvija gnojna infekcija, koja se karakteriše neprijatnim mirisom truleži. U težim, hroničnim i zapuštenim slučajevima, ukoliko se ne leže može da dođe i do "izuvanja" papaka. Ukoliko se ne vrši redovna korekcija i obrezivanje papaka u toku bolesti, rožina može da se deformiše i ovacama da otežava kretnje.

Ako se ne leči bolest zahvata zglobove, tetive i dolazi do otežanog kretanja životinja. Za posledicu ima zaostajanje za stadom, životinje mršave zbog otežanog uzimanja hrane, iznurenje su i potekao se dešava da uzimaju hrani klečeći.

Kod ovako oboljelih životinja proizvodni rezultati su znatno smanjeni.

Obavezno odvajanje zdravih jedinki

Ukoliko se bolest kod životinja u stadiu primeti, obavezno se pregledaju sve ostale jedinke. Ako se oboljenje primeti u početnoj fazi razvoja, veći su izgledi za dobro i potpuno izlečenje. Kod lečenja životinja obavezno se vrši odvajanje zdravih od obolelih i sumnjivih jedinki. Zatim se radi obrezivanje bolesne rožine na papcima, da bi se omogućilo leku da deluje na obolelo mesto. Pri tome treba izbegi nepotrebno zasecanje u osetljivo tkivo papaka, jer to dovodi do pojačane šepavosti i produženog vremena oporavka. Zahvaćeni delovi papka se ispiraju 3% rastvorom bakar-sulfata (plavi kamen), može da se koristi i povidon jod, antibiotski sprej, a u novije vreme ispiranje se vrši cink-sulfatom. Bitno je naglasiti da tretiranje ovim preparatima znatno umanjuje efekat ako papci nisu obrađeni. Postoji i mogućnost samoizlečenja, ali je ona vrlo retka i u nekim slučajevima.

Ako se bolest omasovila u stadu, treba vršiti lečenje oboljelih životinja proterivanjem životinja kroz odgo-

Zbog loše kondicije ovce rezultati u priplodu su smanjeni, kao i odgoj jagnjadi i produkcija vune.

Presudno: sprečiti unos zaraženih životinja u stado

varajuće dezinfekcione barijere gde su neki od ovih sredstava. Davanje antibiotika širokog spektra delovanja (Ampicilin, Amoxicilin, Pen-strep, Cefalosporin) upotpunjuje lečenje zarazne šepavosti. Lečenje može da se vrši i vakcinom Poliovin dva puta godišnje u periodu mart-april i septembar-oktobar. Ova vakcina štiti životinje i od enterotoksemije ovaca, tako da su jedinice zaštićene od dva glavna problema u ovčarstvu. Uvođenjem odgovarajućih pre-

miksa u ishranu može se uticati na kvalitet i čvrstinu rožine papaka, a samim tim sprečava pojavu ove bolesti.

Od presudnog je značaja ukoliko u stadiu nema oboljelih jedinki da se spreči unos zaraženih životinja kao i nedovoljno zalečenih. Takođe bi trebalo da se obrada papka uvede kao obavezna zoohigijenska mera u ovčarstvu. Dobri rezultati se postižu ako se to radi dva puta godišnje, kod šišanja ovaca kao i prilikom zalučenja ovaca.

IZBOR TIPOA PLASTENIKA I STAKLENIKA

Tip, noseća konstrukcija, lokacija

Za proizvodne površine do 400 m² treba odabrat jednobrodne, a za veće višebrodne konstrukcije

Siron sveta primenjuju se brojni tipovi staklenika-plastenika, različitih formi, materijala, noseće konstrukcije, pokrívki i drugog. Na sl. 7 prikazani su tipovi koji su najviše zastupljeni u našoj zemlji. Načelno se za konstrukcije - tipove sa kružnim krovom primenjuju elastični pokrívni materijali, folije. Kao pokrívka za tipove sa ravnim krovovima primenjuju se kruti materijali kao što su paneli polikarbonata ili staklo, ali i folije. Uočava se da postoje konstrukcije sa jednim krovom, jednobrodne ili kako se engleski naziva single span i sa više povezanih krovova, višebrodni, multi span. Višebrodni se nazivaju i blok staklenici-plastenici. Povezivanje više brodova izvode se sa pregradom među njima ili bez nje.

TIP A

Niski tunel, predstavlja rešenje koje se najčešće izvodi u samogradnji, ne primenjuje se zagrevanje, a koristi se za proizvodnju rasada i gajenje u predsezoni. Jednostavne je konstrukcije i bez dodatnih uređaja. U daljem tekstu ovaj tip neće biti posebno obrađivan.

TIP B

Viski tunel, plastenik. Često se, kao jednostavno rešenje, zbog niže cene, koristi za proizvodnju na manjim površinama. Najčešće je to za predsezonsku proizvodnju, bez zagrevanja, ili sa sistemom za zagrevanje koji je predviđen za prevaziđenje netipičnih zahlađenja. Ventilacija se obično izvodi samo kao pasivna, otvaranjem vrata i bočnih stranica. U principu, to je rešenje sa manje drugih instalacija, upravljanje koncentracijom ugljendioksida, navodnjavanjem/fertigacijom, itd.

Tab. 1 Opterećenje biljkama koje rastu na potpori ili u kofama pri punoj zrelosti (Anonim, 2004)

Biljna vrsta	Opterećenje, kg/m ²
Paradajz, krastavac	15
Jagode u saksijama	30
Lončnice na stolovima	100

TIP C

Tipičan jednobrodni plastenik sa kružnim krovom. Kao pokrívka se najčešće koristi PE folija (polietilen). Nekada se za vertikalne stranice koriste paneli polikarbonata. Izvodi se i sa takozvanim gotskim krovom, koji ima lučni profil sa vrhom na sredini. Ovakva konstrukcija primenjuje se u područjima sa mnogo snega, niz takav krov sneg lakše klizi. Ventilacija može da se ostvari kroz otvore na vertikalnim stranicama, a primenjuje se i prinudna, ventilatorom. Predviđen je i za ugradnju sistema za grejanje, pa i za proizvodnju tokom cele ili skoro cele godine.

TIP D

Ovo je tipična konstrukcija kod koje se za pokrívku primenjuje staklo ili drugi nesavitljivi pokrívni materijali, ali može da se koristi i folija. Može da se koristi za konstantnu proizvodnju tokom cele godine. Ventilacija može da bude prirodnja, prinudna i kombinovana. Pogodan je za ugradnju svih instalacija.

TIP E

Sličan je tipu C, s tim što je međusobno povezano više jednobrodnih u jednu celinu. Dakle, primenjuje se za veće površine.

TIP F

Ovo je konstrukcija kod koje je povezano više staklenika (plastenika) tipa D. Kao i u prethodnom slučaju brodovi mogu da stvaraju zajedničku celinu, ili da budu odvojeni zidom koji se izrađuje od materijala za pokrívku. Ako su brodovi odvojeni moguće je različito opremanje i sprovođenje proizvodnje u različitim sezonom. Tako, na primer, u jednom delu može da se sprovodi celogodišnja proizvodnja, pa ima odgovarajuće grejanje, dok se u drugom delu ostvaruje predsezonska. Ali se mora uzeti u obzir i činjenica da je sa takvim rešenjem potrebna posebna kontrola za svaki deo. Pored krovova sa centralno postavljenim slemenom i simetričnim stranicama, primenjuju

Sl. 9 Staklenik tip F, sa uređajem za pranje stakala

se i oni sa samo jednim nagibom po brodu (druga strana je vertikalna).

TIP G

Ovaj tip staklenika/plastenika dobio je naziv po gradu u Holandiji VENLO. Za razliku od prethodnog tipa, po jednoj lađi može da ima i dva slemena. Stranice krovnog dela mogu da se otvaraju zakretanjem oko osovine na dnu medureda, pa čak da zauzmu i vertikalni položaj, čime se znatno poboljšava prirodna ventilacija.

Pravilan izbor tipa

Izbor tipa staklenika-plastenika zavisi od mnogo uticaja. Za proizvodne površine do oko 400 m² odabiru se jed-

viđa se ukupno oko 0,5 ha staklenika, a u prvoj fazi 2.500 m² za proizvodnju cele godine biljaka lončarica i rezanog cvetca. Odabira se tip F sa visinom do krova 2,2 m.

Noseća konstrukcija staklenika i plastenika

Zadatak ramske konstrukcije staklenika-plastenika je da nosi sve sklopove i elemente koji nisu oslonjeni na podlogu. To su:

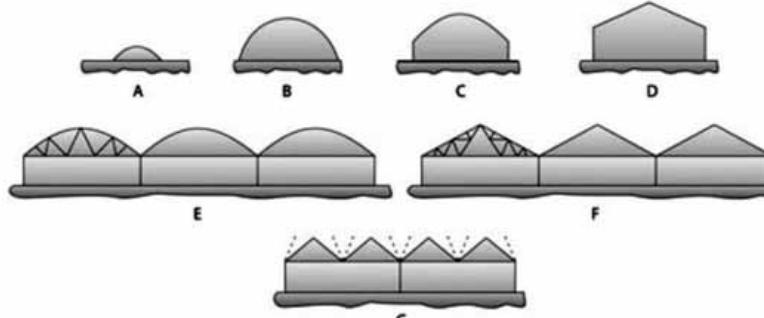
- težina ramske konstrukcije,
- pokrívka,
- zavese za uštedu energije i senčenje i mehanizmi za njihovo pokretanje,
- instalacije i uređaji za grejanje, ventilaciju, navodnjavanje, snabdevanje sa CO₂ i drugo,
- biljke koje rastu na potpori, biljke u koritu, biljke pužavice, vešane lončnice itd.,
- dodatne uređaje za servisiranje staklenika/plastenika (primer peraća stakla na sl. 9),
- osobe koje postavljaju, kontrolišu ili zamjenjuju pokrívku i drugo.

U tab. 1 data su opterećenja biljkama koje rastu na potpori ili u kofama.

Konstrukcija treba da ima dovoljnu otpornost na atmosferske uticaje, pre svega vetrar i sneg. Na sl. 10 prikazane su mere ukrućivanja polja plastenika ugradnjom trouglova čeličnih užadi koji ukrućuju konstrukciju, suprotstavljanje dejstvu veta.

Pored zahteva u pogledu nosivosti, čvrstoće, ima i dodatnih:

- da senka ramske konstrukcije bude što manja i da se u toku dana "šeta"
- (konstrukcija ne sme da bude tako izvedena da jedan deo proizvodnog prostora bude stalno ili pretežno osećen),
- da ne ošteće pokrívku i druge

Sl. 7 Najzastupljeniji tipovi staklenika/plastenika kod nas: A- niski tunel, B- visoki tunel, C- plastenik, D- jednobrodni staklenik (plastenik), E- višebrodni plastenik, F- višebrodni staklenik (plastenik), G- Venlo staklenik

instalacije, da je otporna na koroziju i "starenje",

- da je otporna na hemijska sredstva koja se pri proizvodnji u zaštićenom prostoru koriste,
- da omogućava što lakše postavljanje/zamenju pokrívke, da je lako sprovođenje prirodne ventilacije (otvaranje prozora), da ne ometa kretanje unutar objekta pri obavljanju radova i/ili kontrole i upravljanja,
- da pruža visok nivo bezbednosti na radu,
- da nije lako goriva i zapaljiva,
- da je što lakše postavljanje,
- da je što jeftinija.

Za izvođenje ramskih konstrukcija najčešće se koriste galvanizovane (prevlačenje metala nerđajućim materijalom, najčešće cinkom), čelične kružne ili profilisane cevi. Ramska konstrukcija može da bude izvedena i od čelika koji je zaštićen bojenjem, ali je, zbog cene i manje trajnosti, kao i uticaja na biljnu proizvodnju, ovakav postupak gotovo odbaćen.

Pored čelika, koji ima i najveću nosivost, koriste se legure aluminijuma, plastični materijali i drvo.

Jasno je da je projektovanje noseće konstrukcije složeno, da zahteva mnogo znanja i profesionalni rad. Stoga proračun i konstruisanje treba prepustiti stručnim kućama sa istuštvo. Površinska zaštita čeličnih materijala mora da sprečava rđanje pod dejstvom vode i vazduha visoke vlažnosti, ali i pod dejstvom hemijskih sredstava za zaštitu bilja, dezinfekciju zemljišta i drugih koji se koriste pri proizvodnji. Pri spajjanju zavarivanjem, bušenju otvora za vezivanje vijcima, skraćivanju elemenata, moraju da se preduzmu mere zaštite tih mesta od korozije. U suprotnom će doći do procesa razgradnje sa unutrašnje strane.

Aluminijumske legure su lakše od čelika, nerđajuće su, otporne na hemijske, te nije potrebna dodatna površinska zaštita. U odnosu na čelik imaju manju nosivost te su elementi iste funkcije deblji i stvaraju veću senku. Pored toga, spajanje elemenata zavarivanjem zahvaljuje poseban, skuplji postupak.

Konstrukcije koje su izvedene od metala moraju da imaju ugrađenu zaštitu od udara groma, što za posledicu, pored požara, može da ima i ozleđivanje radnika i useva.

Tab. 2 Ukupna težina konstrukcije, temelja i pokrívke Venlo staklenika raspona 8 m, (Anonim, 2004)

Opis	Masa, kg/m ²
Osnovni čelični ram	2,7
Beton za temelj	13,4
Čelični elementi krova	1,4
Staklo	10,5
Aluminijumski delovi krovne konstrukcije	1,0
UKUPNO	29,0

Drvo, kao materijal za plastenike, koristi se samo za plastenike raspona do oko pet metara i to u područjima gde je njegova cena niža. Drvo ima manju nosivost te veće dimenzije nosača, pa stvara veću senku. Neophodno je da se zaštiti od uticaja vlage i hemikalija, i to

- garantovanu trajnost materijala noseće konstrukcije,
- nosivost instalacija i biljaka,
- otpornost materijala na dejstvo vode i hemijskih sredstava koja se pri proizvodnji koriste,
- izdržljivost na vetrar, navesti graničnu brzinu,
- izdržljivost na opterećenje snega, navesti debljinu sloja koju može da izdrži,
- zaštita od udara groma,
- ispunjenje ostalih opštih i specifičnih zahteva, na primer da su primenjene mere navedene u EN13031-1, ili da je ramska konstrukcija prilagođena lako obavljanju radova u unutrašnjosti objekta.

Ukoliko se, na primer, definise otpornost na dejstvo vetrar brzine do 80 km/h, pri sklapanju polise osiguranja to se navodi, odnosno šteta se nadoknade ukoliko je brzina vetrar bila veća. Što je granična vrednost veća manja je cena osiguranja, jer je i manja verovatnoća da će doći do tog slučaja. Isto se odnosi i na sloj snega, pri čemu vlasnik može da na to utiče tako što sneg čisti ili tako što povisiti temperaturu u objektu i sneg potpuno ili delimično otopi. Na osnovu navedenog jasno je da noseće ramska konstrukcija predstavlja složen sistem koji treba da zadovolji mnoge zahteve. Stoga se, osim za male objekte tipa B i C, ne preporučuje izvođenje "na svoju ruku" i "prema osećaju". Čak se ne preporučuje direktno kopiranje izvedenih objekata, jer postoje mnoge "male tajne" koje je teško u celosti preniknuti.

(www.agroplus.rs)

Izbor sorti vinove loze

Prof. dr Nada Korać,
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo,
hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

Neoplanta je stvorena u Institutu za vinogradarstvo i voćarstvo u Sremskim Karlovcima, iz ukrštanja smederevke i traminca - Tamjanika je jedna od najstarijih i najpoznatijih muskatnih sorti na svetu, koju su spominjali još rimski pisci - Od belih vinskih sorti rizling italijanski dominira u domaćem sortimentu, naročito u Vojvodini

Neoplanta (slika 169) je stvorena u Institutu za vinogradarstvo i voćarstvo u Sremskim Karlovcima, iz ukrštanja smederevke i traminca. Autor je D. Milisavljević. Priznata je 1970. godine, zajedno sa župljankom i sirmumom. Ime je dobila po latinskom nazivu grada Novog Sada. Najviše se proširila u fruškogorskom vinogorju. Grožđe sazревa u II epohi. Po rodnosti neoplanta nadmašuje Traminac. Veoma je osetljiva na niske temperature, na sivu plesan i na pepelnici. Zahteva dugu rezidbu. Bujnog je rasta i razvija mnogo zaperaka. Sklona je formiranju gustog špalira, a kao posledica toga, slabije se oplodi. Zahteva redovno i uredno izvođenje svih zelenih operacija. Vino ima intenzivan miris, sličan muskatu. Puno je, sa visokim sadržajem alkohola, ili sa zaostalom neprevremenim šećerom. Pogodna je za proizvodnju specijalnih desertnih muskatnih vina. Čak i rakija komovica ispečena od neoplante ima karakterističan miris.

Tamjanika. U svetu je ova sorta poznata pod različitim nazivima: Muscat blanc, Muscat de Frontignan, Muscat de Lunel, Gelber Muskateller, Muskateller i dr. Ovo je jedna od najstarijih i najpoznatijih muskatnih sorti na svetu. Još rimski pisci su je spominjali u svojim delima. U Mađarskoj se gaji u tokajskom vinogorju, gde zajedno sa furnintom i lipovinom daje čuve na tokajska dessertna vina. U Srbiji je od davnina prisutna u sortimentu, a u poslednjih nekoliko godina se propagira kao autohtona sorta. Sazревa početkom III epohе, dobro nakuplja šećer i daje srednje prinose. Osetljiva je na niske temperature i na sivu plesan. Vino je finog muskatnog mirisa. Pored bele postoji i crni varijitet tamjanike.

Perspektivna sorta

Sila je stvorena je ukrštanjem kevidinke i šardonea. Ime je dobila po inicijalima prvog autora dr Sime Lazića. Gaji se u fruškogorskem vinogorju. Daje visoke prinose. Vrlo je otporna na botritis, ali po otpornosti prema niskim temperaturama zaostaje za rizlingom italijanskim. Vino sile je lako, prijatnog ukusa, harmonično, sa diskretnom, prijatnom aromom šardonea. Perspektivna je sorta.

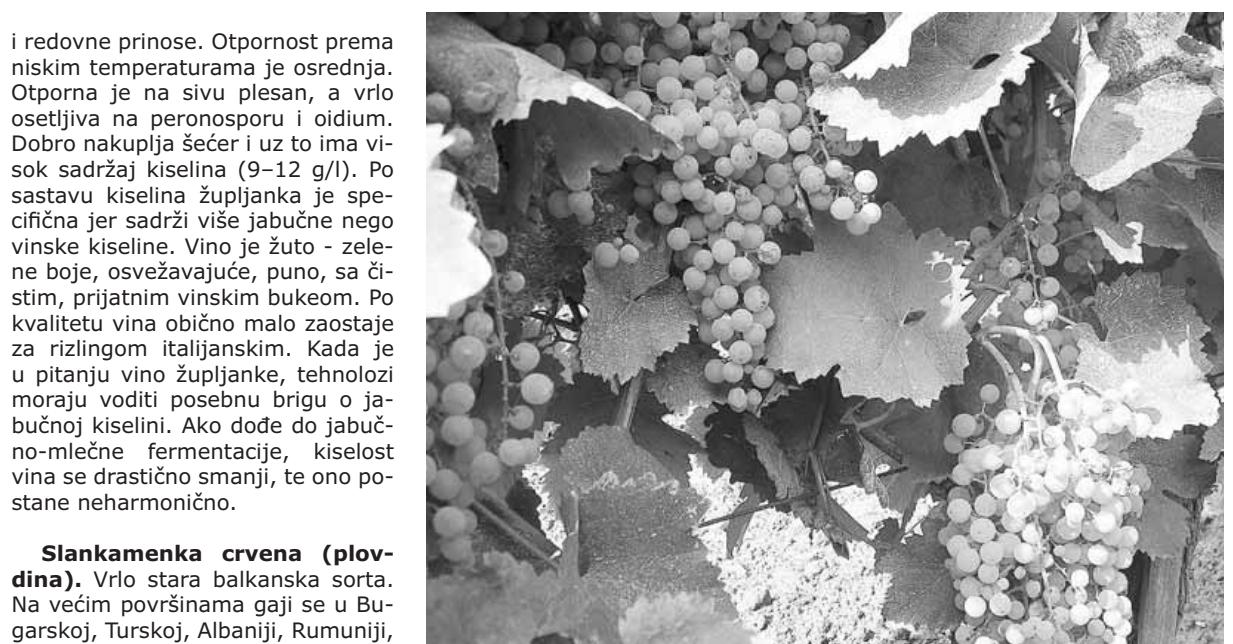
i redovne prinose. Otpornost prema niskim temperaturama je osrednja. Otporna je na sivu plesan, a vrlo osetljiva na peronosporu i oidium. Dobro nakuplja šećer i uz to ima visok sadržaj kiselina (9-12 g/l). Po sastavu kiselina župljanka je specifična jer sadrži više jabučne nego vinske kiseline. Vino je žuto - zelenе boje, osvežavajuće, puno, sa čistim, prijatnim vinskim bukeom. Po kvalitetu vina obično malo zaostaje za rizlingom italijanskim. Kada je u pitanju vino župlanke, tehnolozi moraju voditi posebnu brigu o jabučno-mlečne fermentacije, kiselost vina se drastično smanji, te ono postane neharmonično.

Slankamenka crvena (plovina). Vrlo staro balkanska sorta. Na većim površinama gaji se u Bugarskoj, Turskoj, Albaniji, Rumuniji, Mađarskoj. U Vojvodini se više gaji crvena slankamenka a u centralnoj Srbiji varijetet sa tamnjom bojom pokožice, takozvana crna plovdina. Sazrevanje u II epohi, daje redovne i vrlo visoke prinose ali sa malim sadržajem šećera i kiselina u širi. Jedna je od najprodajnijih vinskih sorti. Treba je rezati kratko. Tokom kišnih jeseni mnogo strada od sive plesni. Osetljiva je na mrazeve. Vino je pitko, tanko, sa niskim sadržajem alkohola i kiselina, obično žute boje, vrlo često sa blagom crvenkastom nijansom, posebno kada je u pitanju varijetet sa crnim bobicama. Neutralnog je ukusa, siromašno na mirisu, tanko, jednostavno. Zbog niskog sadržaja alkohola i kiselina, vino se teško čuva. Na domaćem tržištu ova sorta daje najveći deo sirovine za bela stona vina. Grožđe je prijatno za jelo, pa se često koristi i kao stono. Slabe je transportabilnosti, bobice se krune, tako da se može koristiti samo na lokalnim tržištima. Neophodno je izvršiti klonsku selekciju ove sorte.

Sila (slika 171). Stvorena je ukrštanjem kevidinke i šardonea. Priznata je 1988. godine. Autori su S. Lazić, V. Kovač i P. Cindrić. Dobila je ime po inicijalima prvog autora dr Sime Lazića. Gaji se u fruškogorskem vinogorju. Daje visoke prinose. Vrlo je otporna na botritis, ali po otpornosti prema

Panorama oglednog dobra u Karlovcima

Slika 171. Sila (N. Korać)

Slika 169. Neoplanta (P. Cindrić)

niskim temperaturama zaostaje za rizlingom italijanskim. Ovu osobinu, kao i kasno sazrevanje, treba imati u vidu pri izboru terena za sadnju vinograda. U odnosu na rizling italijanski nakuplja nešto manje šećera i ima niže kiseline.

Vino sile je lako, prijatnog ukusa, harmonično, sa diskretnom, prijatnom aromom šardonea. Perspektivna je sorta.

(Preuzeto iz knjige: "Proizvodnja voća i grožđa na malim površinama")

Slika 170. Rizling italijanski klon SK 54 (P. Cindrić)

VOGANJ - 20. SREMSKI SVINJOKOLJ

Dobar mezetluk, još bolji pazar

Tradicionalni "Sremski svinjokolj", koji je održan 16. decembra u Vognju, i ove godine privukao je velik broj posetilaca iz Srema, ali i goste iz Slovenije.

Sve njih mame iste stvari: sveže spravljeni specijaliteti od svinjskog mesa, kao i bodrenje takmičara u nadmetanjima za najbolju mesarsku ekipu i u kuvanju kotlića.

Osam takmičarskih ekipa učestvovalo je na ovogodišnjem 20. Sremskom svinjokolju u Vognju. Kao i prethodnih godina veoma zanimljiv je bio starinski način šurenja paljenjem koje su ove godine prvi put prikazali mladi Voganjci osvojivši i nagradu za taj posao. Kako kažu, „Deda Steva Belja je palio godinama, a vreme je da neko mlađi preuzme da to radi pa zato ima dosta mlađih ekipa“.

Kuzminci su bili najbolja mesarska ekipa, najukusniju kobasicu spravili su Bešenovci, čvarke Stejanovčani, džigernjaču ekipa "Ciba" iz Vognja, a za najoriginalniji nastup nagrađeni su "Kumovi" iz Vognja.

Aleksandar Mišković

Vešt ruke majstorske

Nagrađene su i najbolje reduše, a Stejanovčanke su imale najukusniji paprikaš. Sastavni deo svinjokolja bila je trpeza koja prati ovaj najvažniji posao u godini. Jer kao i nekada i sada je na trpezi moralo biti kolača sa salom, štrudle, šapica, vanilica, svežeg paprikaša, šunke, slanine i džigernjače.

Pored mogućnosti da se "meznu" nadaleko čuve sremske svinjske đakonije gosti su imali priliku i da kupe sveže meso, sirovu slaninu, čvarke, kobasice... Prodavalo se i meso po cenama nižim za 10 odsto

nego u mesnicama. Upravo zbog toga u Vognju je bilo gostiju sa svih strana i kako se videlo svi su bili zadovoljni, posebno organizatori.

Tradicionalno „opaljivanje“ tovljenika u slami

"Euro Sremci" najbolji u kuvanju kotlića

Nagrađeni

Za najbolji originalni nastup na "20. Sremskom svinjokolju" osvojila je ekipa "Kumovi" iz Vognja, ekipa "Stejanovčani" bila je najbolja u pravljenju čvaraka, za najbolje u proizvodnji i kvalitetu masti od svinjskog sala proglašena je ekipa "Sremski čvarak" iz Vognja, najbolju džigernjaču napravila je ekipa "Ciba", takođe iz Vognja, a najbolju sremsku kobasicu proizvela je ekipa "Bešenovci" iz Bešenova.

Za najbolje u klanju i obradi mesa proglašena je ekipa "Graničar" iz Kuzmina, za tradicionalni prikaz sremskog svinjokolja (opaljivanje svinje) proglašena je ekipa "Tradicija" iz Vognja, dok je za umeće u klanju autohtonih rasa svinja bele mangulice nagradu osvojio Steva Belja iz Vognja.

Za kuvanje kotlića od svinjskog mesa dodeljene su tri nagrade. Prvo mesto je osvojila ekipa "Euro Sremci" iz Rume, drugo mesto pripalo je ekipi "Munja" iz Rume, a treće mesto osvojila je ekipa "Loverov list" iz Vognja.

Za najbolje reduše proglašene su Ljilja Počuča i Kaja Lolić iz Vognja. Priznanje za najbolju etno postavku kao i za najbolji paprikaš pripalo je Aktivu žena iz Stejanovaca.

se vrati tradicija kao što je nekada bila, mada je to izuzetno teško u današnje vreme jer je brz tempo života - rekao je Aleksandar Mišković, predsednik Saveta MZ Vognj.

Goran Vučović

Predsednik SO Ruma Goran Vučović, rekao je da sama činjenica da se u Vognju 20 godina održava svinjokolj znači da je ova manifestacija našla svoje uporište među narodom Vognja, Rume.

- Hoćemo i želimo da se tradicija sremskog svinjokolja nastavi, jer nam je u cilju da Voganj ima jednu ovaku manifestaciju, zato što je uzgoj svinja ovde tradicionalan - rekla je Vlatka Mišković, predsednica Etno udruženja iz Vognja.

Vratiti tradiciju

- Mi se trudimo svim silama da uključimo što više mlađih žena, da

Dakonijama se predstavile i vredne Sremice

Podstrek proizvođačima

Do sada je za takmičenje prijavljeno 239 takmičara, ali prijavljivanje još nije završeno

Usustav predstojećem 39. saboru poljoprivrednika rekordera Srema, sekretar Udrženja za agrar Sremske privredne komore **Vladimir Vlaović** izjavio je da je za tradicionalno takmičenje prijavljeno 239 takmičara, ali da prijavljivanje nije završeno tako da će sremski sabor okupiti znatno više proizvođača hrane.

- Završna manifestacija 39. sabora biće krajem februara u Sremskoj Mitrovici, takmičenje obuhvata proizvodnu godinu, a prijavljivanje se vrši po ustaljenom kalendaru: za strnje od marta do maja, za jare kulture od maja do avgusta, početkom septembra za pšenicu, u tokom jeseni za ostale kulture, voćarstvo i povrtarstvo, a od 1. januara sagledavaju se rezultati, odnosno prijavljuju se oni koji će učestovati u takmičenju iz stočarstva i mlekarstva, objašnjava Vlaović.

To što se preostalo sabor 39. po redu, ne znači i da je pre toliko godina održan prvi sabor, jer, sveukupno posmatrano kaže naš sagovornik, ova manifestacija nekoliko godina nije održavana. Godinama je veliko takmičenje bilo organizovano na nivou nekadašnjeg PIK-a "Sirmijum", vodio ga je pokojni Bora Drobniak, posle toga zborovanje je "preuzeo" u nadležnost Zadružni savez Srema, a kada se pre dve godine savez

ugasio godinu se pauziralo sa organizovanjem takmičenja. Prošle godine je organizaciju Sabora poljoprivrednika Srema preuzeala Sremska privredna komora, jer je Zadružni savez Srema bio kolektivni član regionalne komore.

Iako do održavanja završnice sabora ima vremena, članovi Takmičarske komisije Sremske privredne komore svode račune za takmičarski deo posla koji je obavljen. Ovih dana sledi održavanje sastanka sa zadatkom da se sačini rang lista uspešnosti prijavljenih takmičara.

- Nakon toga značemo redosled takmičara na listi. Do sada su se prijavila četiri takmičara za proizvodnju ječma, tri za ovas, 62 za pšenicu, 61 za kukuruz, 23 za šećernu repu, 28 za soju, za suncokret 13, za lubenice osam, za dinje tri, za jabuke jednog, za breskve devet, tri za krušake dva za grožđe, tri u proizvodnji krompira, jedan u proizvodnji silažnog kukuruza, jedan u proizvodnji paradajza i 12 u proizvodnji duvana, navodi naš sagovornik.

Novac je najveći problem u organizaciji sabora. Organizatori su konkursali kod Sekretarijata za poljoprivredu AP Vojvodine, a ostalo moraju da obezbede od donatora. Iako su teška vremena, nadaju se da će uspeti u nameri i uspešno okončati još jedan takmičarski ciklus.

S. Đ.

Prošlogodišnji sabor poljoprivrednika Srema

produktna berza ad novi sad

SVIM POLJOPRIVREDNIM PROIZVOĐACIMA ŽELIMO SREĆNU I BERIĆETNU 2013. GODINU

Brzo rastemo. Rastimo zajedno!

KWS – Proizvođač semenskog kukuruza sa najbržim rastom

Sve više proizvođača kukuruza oslanja se na KWS kukuruz. Danas se širom Evrope dva miliona i pet stotina hiljada hektara kukuruza seje KWS hibridima. Ključ uspeha: jedan od najvećih programa proizvodnje semena lokalno prilagođenog hibrida kukuruza. Na ovaj način obezbeđujemo najviši rast u svim regionima. Kada ćete početi da rastete sa nama?

KWS Seme Yu d.o.o.
Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80, www.kws.rs

Sejemo budućnost
od 1856

Savremena proizvodnja voća

Ako postoji svetla tačka u razvoju poljoprivrede Srbije to je voćarstvo. Zahvaljujući Poljoprivrednom fakultetu uvedeno je dosta novih tehnologija. Samo u Vojvodini sada se procenjuje da ima preko 1.200 hektara zasada jabuke sa najnovijom tehnologijom. - Srbija je 2006. godine izvezla oko 35.000 tona jabuka, a već 2011. godine ta cifra se popela na 130.000 tona

U okviru programa međunarodne saradnje Poljoprivredni fakultet iz Novog Sada, Deprtman za voćarstvo i Društvo voćara Vojvodine, 15. decembra organizovali su Savetovanje o savremenoj proizvodnji voća.

Iskustva iz ove oblasti izneli su prof. dr Zoran Keserović i prof. dr Krinoslav Dugalić iz Instituta u Osijeku, koji su saopštiti najnovije ocene o pogodnosti sorata jabuka u sistemu ekološke poljoprivrede.

Ovo je bila dobra prilika da se vidi značaj integralne i organske proizvodnje, kao i korist od funkcionalisanja prognoznih službi, koji u Vojvodini sve više dobijaju na značaju i odgovornosti.

Voćarstvo - svetla tačka poljoprivrede Srbije

- Došlo je vreme kada moramo dosta raditi na novim informacijama i nadam se da ćete sa ovog savetovanja otići sa novim znanjima - zaključio je prof. dr Zoran Keserović, pozdravljajući impozantan skup u amfiteatru Poljoprivrednog fakulteta.

Prof. dr Zoran Keserović

- Ako postoji svetla tačka u razvoju poljoprivrede Srbije to je voćarstvo. Zahvaljujući Poljoprivrednom fakultetu ovim savetovanjima mi smo uveli dosta novih tehnologija. Samo u Vojvodini sada se procenjuje da ima preko 1.200

Učesnici Savetovanja

hektara zasada jabuke sa najnovijom tehnologijom.

Srbija je 2006. godine izvezla oko 35.000 tona jabuka, a već 2011. godine ta cifra se popela na 130.000 tona. Sigurno za takvo povećanje i uvođenje tehnologija je zaslужan Departman Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu. Zato smo i ovo savetovanje podelili u dve radionice: oko integralne i organske proizvodnje a govorićemo i o iskustvima koja smo stekli na stručnim ekskurzijama u okviru projekta APPLE NET 2 u Italiji. Drugi deo odnosi se na funkcionalisanja izveštajno-prognoznih službi - rekao je profesor Keserović.

Značajna podrška fakulteta

Skupu je pozdravio i prof. dr Milan Popović, dekan Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu.

- Zahvalio bih se Društvu voćara Vojvodine kao i svima koji su doprineli održavanju ovog savetovanja. Posebno se zahvaljujem pozvanim predavačima koji će svako iz svog ugla iz domena proizvodnje voća, kako kod nas, tako i u regionu do-

Prof. dr Milan Popović

prineti aktuelnosti svih aspekata proizvodnje ove veoma važne poljoprivredne kulture - rekao je prof. dr Milan Popović.

- Poljoprivredni fakultet i Departman za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

Akademik prof. dr Dragan Škorić

sa svog aspekta dali su i daju značajnu podršku programima unapređenja proizvodnje voća kroz različite forme edukacije studenata na svim nivoima obrazovanja, kako kroz konkretnе naučno-istraživačke projekte iz različitih izvora finansiranja, tako i kroz različite oblike saradnje sa neposrednim proizvođačima. Zbog toga i ovom prilikom želim istaći da je Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu i danas po radu i ostvarenim rezultatima kroz generacije agronoma iz različitih oblasti poljoprivrede prepoznatljiv ne samo u zemlji već šire u regionu. Fakultet ima veliki broj studijskih programa

i nema sektora poljoprivrede koji se ne proučava na našem fakultetu. Naš fakultet ima veliki broj zainteresovanih mladih ljudi koji žele da se edukuju i stiču znanja iz oblasti poljoprivrede. U tom smislu, jedan broj naših nastavnika i saradnika koji su upravo prepoznatljivi po svojim stručnim i naučnim radovima posvećenih različitim pravcima savremene proizvodnje voća aktivno će užeti učešće na ovom skupu.

Želeo bih takođe da ohrabrim sve koji se bave savremenom proizvodnjom voća da će im fakultet, odnosno Departman za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu i pejzažnu arhitekturu, uvek biti širom otvoren za svaku dobru ideju, savet ili preporuku - istakao prof. dr Milan Popović.

Promeniti stanje u selima Srbije

Učesnike Savetovanja pozdravio je i akademik prof. dr Dragan Škorić.

- Pre više od godinu dana Odbor za selo SANU-a je formiran od poznatih akademika, uglednih profesora i naučnih radnika kao i javnih u kulturnih radnika - rekao je akademik prof. dr Dragan Škorić.

- Cilj našeg odbora je da promenimo stanje u selima Srbije. U Srbiji ima oko 4.800 sela, 702 izumiru, a sigurno da će za 10 do 15 godina broj sela biti smanjen. U Srbiji trenutno ima preko 50.000 praznih kuća na selima i tri puta toliko onih objekata koji čine infrastrukturu u domaćinstvima na selu.

Ono što je još bitno je da je socijalni položaj na selu velikog broja, posebno starijih ljudi, veoma loš, oni su ugroženi i na ivici su egzistencije. Mi želimo da određenim programima skrenemo pažnju javnosti a i onima koji rukovode ovom zemljom na probleme i da damo neke određene predloge kako ići dalje.

Mislim, a i naš Odbor, da bez deklaracije koju bi usvojila Skupština Srbije i napravila jednu valjanu strategiju kratkoročnog i dugotrajnog razvoja agrara u Srbiji nema ni napretka reformi na selu.

Osnovna ciljna društva je porodica, a u agraru je to selo, tj. zadruga, odnosno ujedinjeni proizvođači na nivou zadruge. Zbog toga smo mi napravili publikaciju "Zašto i kako organizovati zadruge". Želja nam je da ti primeri stignu u svako selo Srbije i da naši zemljoradnici počnu da razmišljaju kako da se udružuju - zaključio je akademik Škorić.

Izložbeni prostor

Podići proizvodnju u voćarstvu

Ispred Pokrajinskog sekretara za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo skup je pozdravio Branislav Knežević, zamenik sekretara.

- Ono što vi radite dugi niz godina, a čuli smo da su značajni uspesi napravljeni u proizvodnji voća, svakako da Pokrajinski sekretarijat u saradnji sa Departmanom i Poljoprivrednim fakultetom će uvek podržavati. I ranije smo imali značajnih projekata koji su realizovani a sigurno je da ćemo i u budućnosti voćarstvo značajno podržati jer ovo je jedna grana poljoprivrede koja je perjanica. Moramo značajno podići proizvodnju u voćarstvu, jer će to biti jedna od uzdanica u poljoprivredi.

Pokrajinski sekretarijat će biti malo drugačije koncipiran u narednom periodu, podržavaće ono što vredi i neće se rasipati novac uza ludno, a značajna sredstva će biti uložena kako u navodnjavanje - rekao je Knežević.

Branislav Knežević

REČ VOĆARA

Slušati savete stručnjaka

Među učesnicima Savetovanja bio je i Milan Marković, voćar iz Nerađina.

Milan Marković kaže da se voćarstvom bavi 30 godina, da ima i starog i novog savremenog zasada po preporukama Instituta, odnosno novim tehnologijama.

- Najstariji voće staro je 15 godina. Od sortimenta jabuka imam Red Chiefa, Golden Reindersa, itd., a breskvama se bavim još duže. Ukupne proizvodnje imam 22 jutra, od toga su 11 jutara jabuke, dva jutra šljive, pola jutra kajsija, a ostalo je pod breskvom. U planu je da idemo dalje i da sadimo pod gustim zasadom. Ranije smo stavljali više sorata na jedan hektar što ubuduće nećemo raditi već ćemo ići jednu sortu na jedan hektar - kaže Marković.

Da li ste zadovoljni voćarskom proizvodnjom?

- Baš kako je rečeno i na ovom predavanju voćarstvo je perjanica naše poljoprivrede. Sa tim se u potpunosti slažem, jer da nije tako ne bih se bavio tom proizvodnjom.

Šta za vas znače ovakva savetovanja?

- Ova savetovanja su izuzetno dobra i šteta je što nisu češća. Imao sam prilike da u sklopu Departmana Poljoprivrednog fakulteta idem na studijska putovanja po Evropi i vidim kako se i тамо radi. U potpunosti slушam savete stručnjaka i trudim se da pratim nove tehnologije - rekao je Milan Marković.

Pored zemlje koju ima pod voćem Marković poseduje još desetak jutara na kojim gaji ratarske kulture.

Novo iz Kompanije "Bayer CropScience" - Yunta Quattro

Pruža zaštitu od lisnih vašiju i cikada - Ovo je proizvod koji pruža potpunu zaštitu i od bolesti i od štetočina u početnim fazama razvoja, jer je on kombinacija 4 aktivne materije - clothianidin, imidacloprid, tebuconazole i prothioconazole. Pored zaštitnog delovanja pozitivno utiče na fiziologiju biljke u početnim fazama razvoja

Na zlatiborskom Savetovanju zaštitar Zoran Tomašev temeljno je predstavio novitete kompanije "Bayer CropScience".

- Mi se uvek baziramo na novinama i novitetima u svemu što radimo tako da ove godine predstavljamo jedan novi proizvod - **Yunta Quattro**. To je insekt-fungicid za tretman semena, proizvod koji pruža zaštitu od najznačajnijih bolesti koje se prenose semenom ili zemljištem kao što su *Tilletia sp.* i *Ustilago sp.*, i pored toga to je proizvod koji je najefikasniji na *Fusarium* koji se prenosi semenom ili zemljištem. Takođe pruža zaštitu od lisnih vašiju i cikada. To je problem koji se javlja poslednjih godina, promenom tehnologije, setvom sve manjih količina semena i uvođenjem nekih zapadnih sorti, nemačkih i francuskih koje insistiraju na manjim količinama semena, zatim pomeranjem rokova setve na ranije datume evidentno se pojavljuje problem lisnih vašiju odnosno cikada što je bilo prošle godine - podsetio je Tomašev.

- Ovo je proizvod koji pruža potpunu zaštitu i od bolesti i od štetočina u tim početnim fazama razvoja, jer je on kombinacija 4 aktivne materije - clothianidin, imidacloprid, tebuconazole i prothioconazole. Pored tog zaštitnog delovanja na pozitivno utiče na fiziologiju biljke u početnim fazama razvoja, biljke imaju jače razvijeni korenov sistem i jače su razvijene nadzemno. Samim tim biljke su spremnije za prezimljavanje, odnosno te biljke spremnije ulaze u promenljive vremenske uslove: bez obzira da li je po sredini suša, preterana količina vlage ili niske temperature, itd.

Prošle godine smo na više lokaliteta postavili ogledne na kojima vidimo pozitivan uticaj na prinos u odnosu na Lamardor, naš standard. To je uticaj kojim je dobijeno od 100 kg, pa sve do 800 kg više priloga, u zavisnosti od lokaliteta. Isto tako postavili smo na par lokaliteta ogled pšenice gde vidimo da je prosečni prinos svih tih ogleda veći za nekih 300 kg/ha, što znači da

Zoran Tomašev

se investicija u ovaj preparat isplati najmanje tri puta, što nam govori da poljoprivredni proizvođači imaju finansijski efekat potpuno ispunjen - rekao je Tomašev.

KONCEPT TRETMANA SEMENA

Bayer Seed Growth

Tretman semena je najciljniji tretman u zaštiti bilja, on je bezbedan kako po životnu okolinu tako i po korisnike jer se odvija u potpuno kontrolisanim uslovima - Imamo najbolje formulisane proizvode jer iza nas stoji 100 godina tradicije

- Pored toga što pričamo o novom proizvodu mi ćemo predstaviti naš koncept tretmana semena koji je nešto više od običnog tretmana semena. Taj koncept se zove Bayer SeedGrowth od ove godine i nosi slogan "Više od običnog tretmana semena". Kako bi objasnili čitav koncept tretmana semena moramo prvo da se vratimo i sagledamo šta su prednosti tretmana semena.

Tretman semena je najciljniji tretman u zaštiti bilja, on je bezbedan kako po životnu okolinu tako i po korisnike jer se odvija u potpuno kontrolisanim uslovima. On je ekonomičan jer se mala količina preparata koristi po površini zemljišta. Ako sagledamo samo efekat tretmana semena za razliku od nekog folijarnog tretmana koji pokriva 10.000 m² po hektaru taj tretman spušta se na samo 58 m² dodirne površine proizvoda i zemljišta. Isto tako Bayer SeedGrowth objedinjuje pet najbitnijih elemenata u ovom procesu. Objedinjuje sagledavanje semenskog materijala. Ovo je potpuno profesionalni tretman semena jer mi radimo partnerski sa semenskim kućama koje dobijaju najbolji semenski materijal. Pored toga imamo najbolje formulisane proizvode jer iza nas stoji 100 godina tradicije. Isto tako je jako bitno sagledavanje opreme kojom se vrši tretman i Bayer za svaki taj tretman obezbeđuje posebnu pripremljenu recepturu u saradnji sa semenskom kućom. Međutim to ne bi bilo dovoljno ako one nemaju kontrolu kvaliteta. Mi polako uvodimo i tu kontrolu kvaliteta kroz dva testa.

U ovom trenutku mi imamo devet preparata registrovano na tržištu i od pre par godina počinjemo uvođenje sredstava za oblaganje semena. Iz našeg proizvodnog programa to je Peridiám. Što se tiče kukuruza prošle godine smo uveli jedno novo rešenje, a to je Peridiám Evolution 302 koji u velikoj meri smanjuje oslobađanje insekticidne prašine sa semena. I tu imamo dva cilja. Prvi cilj je da sprečimo oslobađanje insekticidne prašine u vazduhu, jer se ona stvara prilikom mehaničkog trenja u zemljištu, a sa druge strane isto tako umanjujemo skidanje samog preparata sa semena. Kada gledamo tretman semena sa i bez uvođenja ovog polimera mi vidimo da se za 81% smanjuje količina oslobođene prašine sa semena, ako gledamo analizu kroz Heubach test. Heubach test je test koji analizira oslobađanje prašine sa semena. On praktično simulira sejalicu i to je jedan zvaničan test koji je uveden u zapadnim zemljama, ali mi idemo i korak više. Mi smo taj proces postavili u Srbiji, u Somboru, i praktično svaka šarža tretirana sa našim preparatom prolazi kroz taj test. To radimo u partnerstvu sa

PSS u Somboru. Istorija Heubach testa počinje 2009. godine i mi od tada radimo na umanjenju oslobađanja prašine i vidimo definitivno od 2009. godine zaključno sa 2012. godinom da imamo jednu tendenciju smanjenja oslobađanja te prašine. Ako uzmemo u obzir da je maksimalna količina dozvoljene prašine u EU 3 gr/100 kg, a u ovom trenutku imamo 0,47 gr/100 kg, skoro 10 puta smo ispod limita u Srbiji. Takođe prilikom samog tretmana mi smanjujemo sipljivost semena. Uvođenjem Peridiama Evolution mi povećavamo sipljivost semena koja za krajnji cilj ima povećanje preciznosti setve. Ako imamo preciznu setvu imamo dobar sklop i samim tim možemo očekivati dobre prinoсе. Uvođenjem Peridiama mi imamo za 8% bolju sipljivost semena u odnosu na standardni tretman.

Pored toga kako bi proizvođači dobili ono što i plate mi radimo i ono što je peta stavka u našem konceptu, a to je kontrola. Pored Heubach testa mi uvodimo od 1. januara i analizu količine nanošenja preparata na seme. Tako će svaka partija koja se istretira našim preparatom biti analizirana kod našeg partnera "Chemical Agrosava" na količinu preparata na semenu, što će biti implementirano 2013. godine.

Koncepta Bayer SeedGrowth je da mi pružamo potpunu zaštitu semena i mlade biljke. Poljoprivredni proizvođači, kombinaci, privatnici imaju potpunu zaštitu biljaka u početnim fazama razvoja. Pored toga mi razvijamo jedno partnerstvo sa semenskim kućama, nudimo jedan kvalitet samog tretmana jer potpuno kontrolišemo taj tretman. Poljoprivredni proizvođači i čitav lanac u tretmanu semena, od samog do radnog centra do proizvođača imaju sigurnost i kontrolu jer čitav proces ne bi imao smisla da nema kontrole. I mi uveli tu petu tačku - kontrolu. Ovaj koncept je jako bitan, jer svako seme ima samo jednu priliku, tako da i proizvođač ima samo jednu početnu šansu kroz setvu - istakao je Zoran Tomašev.

D. Ć.

Učesnici savetovanja

Fuzarioza klasa pšenice - stepen zaraze i realni gubici

**Jevtić Radivoje, Lalošević Mirjana, Tančić Sonja, Skrobonja Jelica
- Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad**

Vrste roda *Fusarium* su rasprostranjene u svim rejonima gajenja pšenice i nanose znacajne gubitke u prinosu i kvalitetu zrna. Nivo zaraze u polju u direktnoj je korelaciji sa predusevom i vremenskim uslovima tokom perioda cvetanja (BBCH 61-69). Ocena nivoa zaraženosti u polju izražava se procentualno kroz odnos ukupnog broja klasova i broja zaraženih klasova po 1 m². Međutim, procentualna ocena ne daje pravu sliku o realnoj zaraženosti i proceni gubitaka, jer se u kategoriju zaraženog klasa ubrajaju svi klasovi bez obzira na stepen zaraženosti klasa. Cilj ovih istraživanja je bio da se sageđa odnos između procentualne za-

raženosti klasova pšenice u polju i realnog stepena zaraženosti izraženog preko primene zvanične skale EPPO-a.

Istraživanja su vršena na sorti Rapsodia na parceli T27 u lokalitetu Srbočan na predusevu kukuruza. Uzorci su uzeti dijagonalno, pomoću drvenog rama dimenzija 0,5x0,5 m (0,25 m²). Ukupno je uzeto šest uzorka, na rastojanju od 100 m jedan od drugog. Uzorak su činili svi klasovi u okviru dimenzija datog rama. Svaki klas iz uzorka ocenjen je po skali 0-5, gde ocene 0, 1 i 2 predstavljaju otporan, a 3, 4 i 5 osetljiv tip reakcije. Ocena 0 odgovara zdravom klasu, a ocena 5 klasu koji je imao >75% zaražene površine.

Zatim su za svaki klas određivani sledeći parametri: masa klasa, ukupan broj zrna, broj fuzarioznih zrna, kao i masa 1.000 zrna.

Ukupan broj klasova, u zavisnosti od mesta uzorkovanja na parcele, kretao se od 528 do 780 po 1 m². Prosečan broj fuzarioznih klasova u šest posmatranih uzorka iznosio je

48,4%. Međutim, najveći broj fuzarioznih klasova (39,8%) bio je u kategoriji otpornih sa ocenom 1, i intenzitetom zaraze klasa 1-5%. U kategoriji srednje otpornih sa ocenom 2 bilo je 24,2% klasova kod kojih se intenzitet zaraze kretao od 5-25%. U kategoriji srednje osetljivih sa ocenom 3 bilo je prosečno 14,8% klasova sa intenzitetom zaraze 14,8%. U kategorijama osetljivih i visoko osetljivih sa ocenama 4 i 5 bilo je prosečno 5% zaraženih klasova. Kod ovih klasova intenzitet zaraze se kretao od 50-75%, odnosno >75%. Slična istraživanja sprovedena su na drugoj parceli T9 u istom lokalitetu na predusevu soja. Prosečan broj fuzarioznih klasova u

12 uzetih uzoraka iznosio je 2,3%. Rezultati ovih istraživanja potverdili su značaj preduseva na intenzitet pojave fuzarioze klasa pšenice. Oni su ukazali na greške koje mogu nastati prilikom aprobacije useva. Ocene zaraženosti useva na osnovu procenta obolelih klasova po 1 m² bez korišćenja skale i razvrstavanja klasova po kategorijama otpornosti je nepouzdana i nepotpuna za procenu stvarnih gubitaka u prinosu zrna pšenice.

(Iz Zbornika rezimea radova 14. Simpozijuma o zaštiti bilja i 9. Kongresa o korovima)

Izbor voćnih vrsta i sorti za gajenje na okućnicama, ekonomijama i školskim dvorištima

Prof. dr Zoran Keserović
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

(Nastavak iz prošlog broja)

Jabuka

Uz smanjenu upotrebu fungicida mogu se gajiti neke komercijalne sorte kao što su: melroze, greni smit, boskopka, starkova najranija, diskaveri, džems griv i dr.

U skladu sa istraživanjima u svetu, jedan od oplemenjivačkih ciljeva Instituta za voćarstvo i vinogradarstvo Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu je stvaranje otpornih sorti jabuke. Kao roditelji u krušnjima korišćene su autohtone sorte jabuke koje se odlikuju većom otpornošću prema važnijim bolestima (slika 11).

Mali prostor na okućnici na praktičan način se može iskoristiti sadnjom jabuka stubastog (kolumnar) tipa rasta. Stubaste jabuke formiraju uspravnu kordonu koja se prirodno ne grana. Rađaju na rodnim kolačima raspoređenim duž cele kordonice. Stubaste jabuke se gaje bez naslona na rastojanju u redu od 50 cm. Prve plodove donose već u prvoj godini nakon sadnje. Potreba za rezidbom je minimalna i svodi se na proređivanje cvetnih pupoljaka i skraćivanje rodnih kolača.

U toku dvadesetogodišnjeg oplemenjivačkog rada izdvojeno je više selekcija jabuka stubastog tipa rasta od kojih je šest priznato za nove sorte u 2007. godini. Najkrupnije plodove ima sorta rumeno vreteno, obojene tamnocrvenom dopunskom bojom na 90% površine. Rađa redovno i obilno, a sazревa u prvoj dekadi septembra. Sorta kraljica čardača odlikuje se vrhunskom atraktivnošću i kvalitetom ploda i sposobnošću čuvanja i do 6 meseci. Sorta Vesna je karakteristična po vrlo ranom vremenu zrenja (polovina avgusta), vrlo krupnim tamnocrvenim plodovima i širokoj uspravnoj kordonici koja na najlepši način popunjava prostor. Sorte zelenog ploda, zeleni dragulj i smaragd, vrlo su retke u oplemenjivačkom radu

na ovoj voćnoj vrsti u svetu. Sazrevaju kasno, krajem septembra meseca, imaju izuzetno lepe plodove, nakiselog ukusa, a dobro se čuvaju u toku zime u običnim uslovima skladištenja. Sorta đerdan ima ujednačene, srednje krupne, atraktivne plodove žute boje. Slatko je nakiselog ukusa. Sazревa sredinom septembra.

Stubaste jabuke mogu se saditi na ivicama dvorišta, uz zidne površine (slika 12) i ograde, kraj staza tako da formiraju zeleni zid (slika 13), ili na nešto većim površinama u sistemu jednoreda, dvoreda ili troreda sa razmakom između stabala od 50 cm.

Kruška

Za komercijalnu proizvodnju dolaze u obzir sledeće sorte krušaka:

Letnje sorte: od sorti koje sazrevaju u julu mogu se koristiti junska lepotica, julska šarena, moretinjeva rana, čačansko zlato, žifardova, trevuška, a od sorti koje sazrevaju u avgustu – viljamovka i njeni mutantni, klapovka, starkrimson, santa maria i dr.

Jesenje sorte: sazrevaju u septembru: angulemka, boskova bočica, konferans, dilova, kleržova maslovka, fetelova maslovka, pakhams trijumf i dr.

Zimske sorte: beru se u oktobru i njihovo dozrevanje vrši se u skladištu. Preporučuje se druwardova, krasanka, zimska dekantkinja, hajland, hardenpontova maslovka, kaluđerka i dr.

Na manjim površinama i za zasnavanje amaterskih voćnjaka za proizvodnju zdravstveno ispravnih plodova kruške treba birati domaće sorte sa izraženom otpornošću prema pojedinim bolestima, štetočinama i nepovoljnim uslovima sredine kao što su: lubeničarka, pšeničarka, ječmenka, karamanka, turšijara, jeribasma ili introdukovane otporne sorte. U veoma homoge-

nom italijanskom sortimentu svoje mesto nalaze nove sorte otporne na bakterioznu plamenjaču kao što su veoma rana sorta Boem i rane jesenje sorte Aida i Harou svit. Od sorti krušaka kasnijeg vremena sazrevanja kao otpornije su se pokazale: aleksandar lukas, druwardova, dilova, hardenpontova, kaluđerka i kiferov sejanac. Kiferov sejanac je jedna od retkih sorti kruške koja je izuzetno prilagodljiva ekološkim uslovima i otporna prema bakterioznoj plamenjači, krastavosti plodova i kruškinoj buvi.

Sorte kruške visokog kvaliteta ploda kao što su: viljamovka, konferans, pakhams trijumf, fetelova, boskova bočica, krasanka i dr., mogu se uspešno gajiti na okućnicama i predstavljati izvor ukusnih plodova, ali uz primenu većeg broja tretmana protiv bolesti i štetočina.

NS 170/26/21

NS 229/25/83

NS/259/25/119

Слика 11. Отпорне селекције јабуке (В. Огњанов)

Слика 12. Гајење стубастих јабука уз површину зида (Б. Бошњак)

Pri sadnji kruške mora se voditi računa o odnosima oprašivanja jer je kruška samooplodna voćna vrsta, mada postoje i partenokarpne sorte koje plodove zameću bez oplođenja. Ova pojava može biti značajna u godinama sa lošim vremenskim uslovima u vreme cvetanja i oplodnje. Sklonost ka partenokarpiji izražena je kod sorti kaluđerke, viljamovke, konferans, trevuška i dr.

Primena dekorativnih uzgojnih oblika, kao kod jabuke, moguća je ako su sorte kruške okalemjene na srednje i slabo bujnim podlogama.

Dunja

U Srbiji je veoma čest slučaj da prednje dvorište kuća kralji pojedinačno stablo dunje. Krupni beli cvetovi i upadljivi žuti plodovi čine je veoma dekorativnom voćnom vrstom. Dunja je voćka toplijeg podneblja i sa uspehom se može gajiti do 700 m nadmorske visine. Plodovi sa obično koriste za preradu u slatka, kompote i rakiju. Uz veoma malo rezidbe moguće je formirati poluslobodnu okruglastu krunu, koju je radi redovne rodnosti neophodno redovno obnavljati. Sorta dunje, leskovačka, preporučuje se zbog visokog kvaliteta ploda i dobre sposobnosti čuvanja. Delimično je samooplodna pa je za obilnu i redovnu rodnost leskovačke dunje

neophodno da se u blizini nalazi oprašivač (vranska ili pazardžijska dunja). Osim ovih, kod dunje se preporučuju i sledeće sorte: morava, šampion, trijumf, hemus itd.

Mušmula je pogodna jer se može kalemiti na dunju pa ima mali habitus, lep i zdrav list i vrlo ukusne plodove kad ugnjili. Nije zahtevna u pogledu agroekoloških uslova, uspeva i pod delimičnom senkom, a zbog kasnog vremena cvetanja dosta je otporna na pozne prolećne mrave. Pogotovo je interesantno to što bi se mogla gajiti kalemljena na glog na slatinastim zemljištima koja se u Vojvodini nalaze na značajnim površinama. Od sorti preporučuju se holandska krupna, domaća mušmula i selekcija Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu – Raska.

Oskoruša ima prečnik krune 5–6 m i više te zahteva više prostora. Plodovi se, kao i kod mušmule jedu tek posle jesenjih mravaca ili kad ugnjile i vrlo su ukusni. Odlikuju se visokim sadržajem vitamina C (80–120 mg/100 g sveže mase), skoro isto kao u plodovima crne ribizle.

(Preuzeto iz knjige: "Proizvodnja voća i grožđa na malim površinama")

Posla uvek ima

Prema podacima merenim u proteklih 120 godina, januar je u 62 odsto godina bio najhladniji mesec. Srednja mesečna temperatura vazduha je u većem delu Srbije u granicama „negativne nule“

„Kad u januaru zima steže, onda jesen dobro rodi“, „Ako januar nije u snegu, teško njivi, dolu i bregu“, „Januarska kiša sve useve šiša“, „Zima je kao žena, dobre strane joj se vide, a loše osete“. Tako su govorili stari. U njihovim izreka ma nataložilo se vekovno iskustvo. Uostalom, januar se naziva i ledeni mesec. Jer, ako neki mesec zaslužuje epitet najhladnjeg i najzimskijeg, onda je to sigurno januar. On je zbog klasične promene godišnjih doba u svim delovima Republike Srbije najhladniji mesec u godini.

Prema podacima merenim u proteklih 120 godina, januar je u 62 odsto godina bio najhladniji mesec. Srednja mesečna temperatura vazduha je u većem delu Srbije u granicama „negativne nule“.

U takvim vremenskim uslovima, reklo bi se, poljoprivrednici nemaju šta da rade. Ali, nije tako. Vredni ljudi na selu, i u ovom mesecu obavljaju mnoge itekako važne poslove.

Ratari: Da voda ne leži

Ako zemljište za setvu prolećnih useva nije poorano jesen, ore se sada, naravno, pod uslovom da vremenske prilike i vлага zemljišta to dozvoljavaju. Pre oranja rasturaju se stajnjak i mineralna đubriva. Ako otopli, na parcelama sa ozimim usevima gde se zadržava voda, suvišnu vodu treba odvesti pravljenjem brazda (plugom) ili jaraka (motikom ili

ašovom). Na tlu gde se pojavila ledena pokorica, treba je razbijati.

Početkom svake godine prave se planovi za prolećne i ostale rade tokom godine. Nabavlja se reprodukcioni materijal: semena, đubriva, zaštitna sredstva, rezervni delovi i ostalo što je potrebno za prolećnu setvu. Kontroliše se stanje uskladištenih proizvoda.

Povrtari: Setva u leđe

Pripremaju se zaštićene leđe za setvu rasada. Seje se paprika te rani kupus i ostale kupusnjače u zaštićen prostor za proizvodnju rasada. Krtole krompira se naklijavaju na ranu proizvodnju.

Vrši se priprema za narednu vegetativnu sezonu. U plastenicima i staklenicima obavljaju se sve potrebne pripreme radnje. Prave se planovi proizvodnje, sređuju se mašine i alati, nabavljaju se potrebni materijali – đubrivo, sredstva za zaštitu bilja i sadni materijal. Ukoliko eventualno na polju ima kelja pupčara, praziluka, rena, treba ih brati ako nema snega i zemlja nije smrznuta.

Stočari: Sveža hrana na jelovniku

Preživarima je potrebno obezbediti pored sena i nešto stočne hrane u obliku korenasto-krtolastih biljaka i manje količine koncentrovane hrane. Koncentrat može biti go-

Vreme za rezidbu

va fabrička smeša, a ako je nematic, stoci se daje prekrupa od ječma, kukuruza i zobi u podjednakim količinama. U jelovnik svoje stoke uključite sve popularniju stočnu hrani – tritikale.

Suprasne krmače se hrane raznovrsno i strogo se pazi da hrana ne bude smrznuta ili budava. Silaže se daje svoj stoci, jer uz kvalitetno seno predstavlja najbolju hranu.

Ovce se pare za letnje jagnjenje. Dobri stočari uvek paze pod kakve ovnove pripuštaju svoje jer od toga u velikoj meri zavisi kakav će podmladak dobiti.

Kokoškama u ovim mesecima daje se kombinovana koncentrovana hrana i dobro se utopljavaju, tako da temperatura ne padne ispod +12 stepeni Celzijusa.

Voćari i vinogradari: Zimska rezidba...

Izvodi se zimska rezidba i sadi se voće (ako je zemljište ocedito i temperatura vazduha pozitivna). Plodovi u skladištu se pregledaju i klasiraju.

Obavljaju se pripreme za izvođenje radova u voćnjaku tokom zime, proleća pa i leta. Pod ovim pripremama podrazumeva se utvrđivanje i nabavka potrebnih mineralnih i organskih đubriva, sredstava za zaštitu, herbicida, voćnog semena, podloga, kalem-grančica, reznicu i sadnicu. Popravlja se mehanizacija, alat i ambalaža.

Kada snežni pokrivač nije visok i temperature nisu izuzetno niske i u voćnjaku se mogu izvršiti neki radovi kao što su: dubrenje organskim i mineralnim đubrivima i obrada zemljišta, ako nije obavljena u toku jeseni, priprema zemljišta za sadnju voćaka (rigolovanje ili kopanje jama), krčenje starih i do trajalih stabala, zaštita zasada jagoda od golomrazice prekrivanjem slamom, odstranjivanje dvogodišnjih izdanaka iz zasada maline i kupine.

Nabavljaju se stubovi, kolje, žica i drugi materijali potrebni za vinograd u toku godine. Završava se rigolovanje zemljišta za podizanje mladih vinograda. Pripremaju se

mesta za sadnju ožiljenih kalemova. Stajnjak se utovara, prevozi i istovara orezana loza. Vrši se popravka naslona. Čiste se kanali i uređuju putevi. Skidaju se reznice. Kontrolišu se trapovi ako je sadni materijal blagovremeno nabavljen.

U bašti i dvorištu: Kako ruže zimuju?

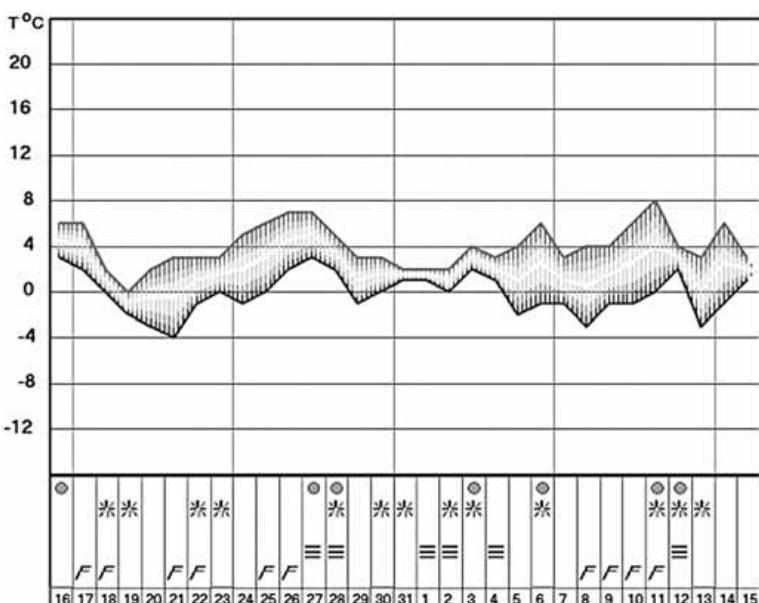
Hladni zimski dani su najpogodnije vreme da se u vrtu prebacе gomile komposta i da se dubri stajnjakom i mineralnim đubrivima.

Ruže treba redovno kontrolisati da li su zaštićene od zime i da li su u dobrom stanju.

Ako je sneg napadao u velikim količinama, četinare i ostalo ukrašeno grmlje i manja stabla treba otresanjem oslobođiti snežnog teleta.

Letnje bilje (pelargonije, fuksije i viseće karfiole), koje je spremljeno u podrumu, povremeno zalistavati. Takođe, zalistati povremeno ukrasno bilje u malim buradima (oleander, mirt, aukubu).

Prognoza vremena za januar

Promet roba na Produktnoj berzi

od 10. do 14. decembra 2012. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Pad cene kukuruza
- Pad cena na svetskim berzama

- Izostanak pšenice i soje iz trgovanja

Zavejani putevi u prvoj polovini nedelje bitno su uticali na obim prometa roba preko „Produktne berze“ u Novom Sadu. Vanredne vremenske okolnosti kao da su otvorile prostor i prodavcima i kupcima da razmislje o svojim trenutnim tržišnim pozicijama. Stiče se utisak da će se u narednom periodu ipak desiti izvesna cenovna pomeranja. Apsolutni izostanak u trgovana pšenicom i sojom pre svega su motivisani sada već jasno izraženoj nameri prodavaca da povećaju cene ovim robama. Ukupan obim prometa na berzi protekle nedelje je iznosio 974 tona robe, čija je ukupna vrednost iznosila 37.961.800,00 dinara. Količinski obim prometa za 38,54% je manji nego prethodne nedelje, dok je finansijska vrednost manja od upoređujućeg podatka iz prethodne nedelje za 26,21%.

Uznemirenost svih tržišnih aktera na tržištu kukuruza usled već poznatih okolnosti, posle kratkotrajne tržišne pasivnosti za svoju direktnu posledicu imalo je očigledan pad cena. Kukuruz se na novosadskoj berzi protekle nedelje prodavao po ceni od 24,84 din/kg (23,00 bez PDV), što je pad u odnosu na prethodnu nedelju od čak 3,26%. Koliko je pad ove robe na našem tržištu očigledan, dovoljno je podsetiti se da je cena pre

tri meseca iznosila 27,00 din/kg bez PDV, pre dva meseca ona je iznosila oko 26,00 din/kg, a pre mesec dana 25,00 din/kg. Od početka berbe i cene od 27,00 din/kg, pa do današnjih 23,00 din/kg to je pad od čak 15%. Referentna svetska tržišta nemaju takav cenovni trend. Ta činjenica, kao i već sada mnogo jasnija slika o zdravstvenoj ispravnosti kukuruza, nam ukazuju da je trenutna aktuelna cena ipak minimum ispod koje ne bi trebalo očekivati dalji pad cene. Naprotiv.

Tržište pšenice se privremeno primirilo. Trgovana u protekloj nedelji nije bilo. Pšenica ima na tržištu, ali se nudi po nešto većoj ceni i kupci još nisu spremni da odgovore na nove ponude prodavaca. Slediće nedelja će dati mnoge odgovore na ovom tržištu.

Simbolična trgovana robama iz soja kompleksa donela su nam neznačatna cenovna pomeranja na niže. Sojinom sačmom 44% proteina trgovalo se po prosečnoj ceni od 60,74 din/kg bez PDV.

Cena suncokretove sačme sa 33% proteina se kretala u rasponu od 27,80 din/kg bez PDV, pa do 28,50 din/kg. Prosečna cena trgovana je iznosila 28,15 din/kg bez PDV i za neznatnih 0,54% je viša od prosečne cene trgovana u prethodnoj nedelji.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KO-LIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLI-ČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM
Kukuruz, rod 2012.	975	24,84-25,49	775	24,84
Sojina sačma, 44% proteina	25	72,60	25	72,60
Sojina sačma, 44% proteina (odloženo plaćanje)	24	73,20	24	73,20
Suncokretova sačma, 33% proteina	25	33,36	25	33,36
Suncokretova sačma, 33% proteina (odloženo plaćanje)	25	34,20	25	34,20
Beli pasulj	25	250	25	250
Pirinac	75	96,00	75	96,00
Pšenica, rod 2012.	2.000	29,59	-	-
Repin rezanac, uvrećen	1.000	31,92	-	-

PRODEX

Vremenske prilike, u nedelji za nama, uticale su na smanjenje trgovinskih aktivnosti, a time i na promet na „Produktnoj berzi“. Pšenicom se uopšte nije trgovalo, dok su cene suncokretove sačme i soje u blagom padu. Sve oči tržišnih učesnika, bile su upute u tržište kukuruza, što zbog nedoumica

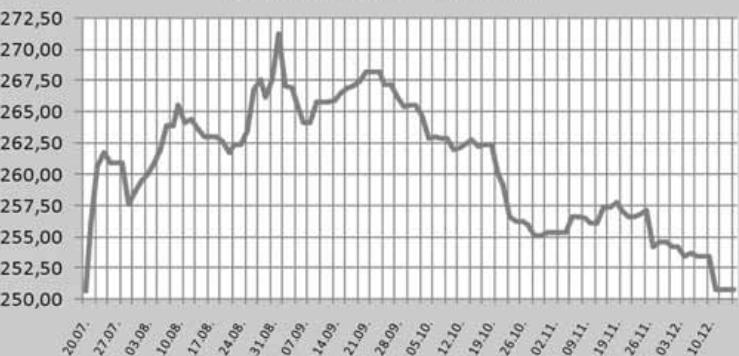
oko afatoksičnosti istog, što zbog drastičnog pada njegove cene. Kako je tokom nedelje, nadležna državna inspekcija konačno razbila famu o opštijoj zaraženosti domaćeg kukuruza, očekivalo se da će i njegova cena početi da se oporavlja. Međutim šteta je već naneta ranjim dezinformacijama. Izvoza kukuruza nema i njegova cena na domaćem tržištu pala je, u odnosu na prethodnu nedelju za 0,80 din/kg.

Time je i indeksna vrednost PRODEX-a pala na svoj najniži nivo još od 20.07.2012.

20.07.2012. su cene pšenice, ječma i suncokretove sačme bile niže nego danas, ali je istovremeno cena kukuruza bila viša za preko 1,00 din/kg, a cena soje viša čak za 4,00 din/kg, u odnosu na aktuelne cene.

U odnosu na prošli petak, PRODEX beleži pad indeksne vrednosti za - 2,62 poena, beležeći na današnji dan indeksnu vrednost od 250,72 poena.

Kretanje indeksne vrednosti PRODEX-a u periodu od 20.07. - 14.12.2012.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP DEC. 2012.

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	310.20 \$/t	305.93 \$/t	296.01 \$/t	291.97 \$/t	291.38 \$/t
Kukuruz	288.41 \$/t	286.05 \$/t	285.11 \$/t	283.85 \$/t	280.30 \$/t

U svom mesečnom izveštaju USDA je povećao prognoze zaliha pšenice u odnosu na prethodni izveštaj za rod 2012./13. na osnovu veće proizvodnje u Kini, Kanadi i Australiji. Ipak, potrošnja će i dalje biti veća od proizvodnje, što vodi ka manjim zalihama u odnosu na prethodnu godinu. USDA je dodao da će veći izvoz iz Indije umanjiti pad zaliha. Rast izvoza Indije se javio kao posledica ukidanja zabrane izvoza koju je pre nekoliko godina uveo Nju Delhi u cilju održavanja domaće cene na niskom nivou. Pšenica je u poslednjih nedelji dana pojefitnila za 6,18%, a taj trend je pratilo i kukuruz čiji je fjučers u Čikagu jeftiniji za 4,76%.

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno jan. 12	540.95 \$/t	541.83 \$/t	540.88 \$/t	541.39 \$/t	542.49 \$/t
Sojina sačma dec. 12	450.50 \$/t	452.40 \$/t	455.00 \$/t	459.50 \$/t	460.50 \$/t

Fjučersi na robe iz soja kompleksa su imali stabilniji trend. Januarski fjučers na soju je pojefitnio za 0,99%, dok je decembarski fjučers na sojinu sačmu poskupeo za 0,55%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovani do trenutka štampanja informatora.

BUDIMPEŠTA

PŠENICA	KUKURUZ
250.33 EUR/t (futures mar 12)	239.76 EUR/t (futures mar 12)

EURONEXT PARIZ

PŠENICA	KUKURUZ
255.75 EUR/t (futures jan 12)	244.00 EUR/t (futures jan 12)

Izveštaj USDA je uticao i na kretanje cena na evropskim berzama. U Parizu je pšenica pojefitnila za 4,48%, a kukuruz za 3,18%. U Budimpešti je cena pšenice ostala identična prešionedeljnjoj, dok je kukuruz pojefitnio za 2,01%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPOZOR

Francuski hibridi
kukuruza i suncokreta

21000 Novi Sad, Radnička 30a

Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789

miroslav.sidor@limagrain.rs

branimir.alivojovic@limagrain.rs

www.limagrain.rs

VOĆE OD 10.12. DO 17.12. 2012.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	150	160	160	bez promene	prosečna
2	Banana (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	110	120	120	bez promene	prosečna
3	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	140	150	140	pad	dobra
4	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	80	100	100	rast	prosečna
5	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna
6	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna
7	Kivi (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	140	150	140	bez promene	prosečna
8	Kruška (ostale)	Uvoz (uvoz)	kg	160	180	180	rast	slaba
9	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	800	1.000	800	bez promene	prosečna
10	Limun (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	130	140	130	bez promene	prosečna
11	Nar (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	140	150	150	bez promene	prosečna
12	Orah (očišćen)	Domaće	kg	700	800	800	rast	prosečna
13	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (Španija)	kg	80	100	100	-	prosečna
14	Smokva (suva)	Uvoz (uvoz)	kg	400	500	500	-	prosečna

POVRĆE OD 10.12. DO 17.12. 2012.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Brokolija (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	120	bez promene	prosečna
2	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	150	200	180	rast	prosečna
3	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	60	80	70	rast	prosečna
4	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	120	rast	prosečna
5	Krastavac (salatar)	Uvoz (Makedonija)	kg	130	150	150	rast	prosečna
6	Krompir (beli)	Domaće	kg	60	70	60	pad	dobra
7	Krompir (crveni)	Domaće	kg	50	60	50	pad	dobra
8	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	30	40	40	rast	prosečna
9	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	350	400	400	bez promene	prosečna
10	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
11	Paprika (ljuta)	Uvoz (Makedonija)	kg	500	550	500	rast	slaba
12	Paprika (šilja)	Domaće	kg	130	150	150	-	slaba
13	Paradajz (chery)	Uvoz (Italija)	kg	350	400	400	bez promene	slaba
14	Paradajz (sve sorte)	Uvoz (Makedonija)	kg	100	120	120	bez promene	slaba
15	Pasulj (beli tetovac)	Domaće	kg	350	400	400	bez promene	prosečna
16	Pasulj (beli)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
17	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	prosečna
18	Patlidžan (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	230	250	250	bez promene	prosečna
19	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	prosečna
20	Peršun (korenkaš)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	prosečna
21	Peršun (liščar)	Domaće	veza	15	20	20	bez promene	prosečna
22	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	180	200	200	bez promene	prosečna
23	Praziluk (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	100	rast	prosečna
24	Ren (sve sorte)	Domaće	kg	350	400	400	bez promene	slaba
25	Rotkva (sve sorte)	Domaće	kg	60	80	60	bez promene	prosečna
26	Rotkvica (sve sorte)	Domaće	veza	50	50	50	-	vrlo slaba
27	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	150	200	200	rast	slaba
28	Tikvice (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	180	200	180	bez promene	slaba
29	Zelen (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	60	rast	prosečna
30	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	40	50	50	bez promene	prosečna
31	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 10.12 - 17.12. 2012. god.

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	27	28	27	bez promene	prosečna

MALOPRODAJNA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	110	120	120	bez promene	vrlo slaba
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	vrlo slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	28	30	30	bez promene	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	džak 12-25 kg	Domaće	kg	27	33	27	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50 kg	Domaće	kg	30	32	32	bez promene	prosečna
4	Stočni ječam	džak 50 kg	Domaće	kg	32	35	35	bez promene	slaba

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
min									
<th

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Menjam IMT 558 sa hidro volanom za IMT 533 ili 539 i prodajem berač Zmaj 213. Tel: 022/752-975, 062/8776-497
- Prodajem kombajn Zmaj 141 Tel: 063/70-84-914
- Prodajem Klasov adapter za kukuruz 4 reda, garažiran, Voganj. Tel: 064/2563689
- Prodajem traktor IMT 539 u odličnom stanju, star 6 godina. Tel: 063/1738-646
- Prodajem IMT 539 u odličnom stanju i balirana detelinu. Tel: 063/469-016
- Prodajem traktor IMT 560, godina proizvodnje 1984. registrovan, 4.000 evra. Tel: 022/442-500
Prodajem traktor Zetor kristal 80-11, moguća zamena. Tel: 022/661-132 i 063/802-4634
- Prodajem kombajn za vađenje krompira i utovarivač za bale. Tel: 064/102-98-93
- Prodajem traktor Ferguson 539, godina proizvodnje 2004, registrovan. Tel: 060/687-260
- Prodajem traktor IMT 533, plug IMT jednobrazni, plug dvobrazni IMT 756, plug dvobrazni na pomeranje, drljača 4 krila, špartač IMT dvoredni, špediter 2,5 tone. Tel: 064/3159-118
- Prodajem traktor IMT 577 prva serija nove limarje u dobrom stanju, rasipač SIP sa lulom i sejalicu za kukuruz Beker. Tel: 060/6703-660

- Prodajem traktor Rakovicu 60 u solidnom stanju. Tel: 022/737-283, 063/72-63-531

- Prodajem traktor IMT 560, godina proizvodnje 1984 registrovan, 4.000 evra. Tel: 022/442-500

- Prodajem traktor Zetor kristal 80-11, moguća zamena. Tel: 022/661-132, 063/802-4634

- Prodajem motokultivator IMT 506, i kazan za rakiju od 80-100litara. Tel: 022/631-179

- Prodajem kombajn za vađenje krompira i utovarivač za bale. Tel: 064/102-98-93

- Prodajem plug IMT 757/2. Tel: 060/70-12-582

- Prodajem traktor IMT 577. Tel: 060/6703-660

- Prodajem traktor IMT 577 i rasipač SIP sa lulom. Tel: 060/67-03-660

- Prodajem traktor IMT 539 u odličnom stanju i balirana detelinu. Tel: 063/469-016

- Prodajem traktor Rakovica 65 i IMT 5106, Kuzmin. Tel: 064/3696-145

- Prodajem kombajn Zmaj 141. Tel: 065/466-13-87

- Prodajem traktor IMT 577, stari tip. Ruma. Tel: 065/52-00-961

- Prodajem traktor Belorus 820, 2003. godište. Cena 4.300 evra, hitno. Tel: 062/820-61-32

- Prodajem traktor IMT 558, prvi vlasnik, cena po dogovoru. Tel: 061/80-81-338

- Prodajem traktor IMT 539, odlično stanje. Tel: 063/46-90-16

- Prodajem traktor TE40 i plug ili menjam za ferguson. Tel: 065/542-46-86

- Na prodaju traktor Ursus C-335 u odličnom stanju. Tel: 069/774-858

- Prodajem kombajn Zmaj 141, hedere za žito i suncokret, korpu za žito i kukuruz i jedna kolica u odličnom stanju. Tel: 064/4041-186

- Prodajem traktor Ferguson 533 i produženu prikolicu Dubrava. Tel: 064/911-88-51

- Prodajem traktor 577 sa prednjom vučom u odličnom stanju. Tel: 069/167-19-80

- Prodajem traktor Rus 52 sa utovarnim vilama za stajnjak, tanjiraču sa 24 diska i kupujem trobrazni plug. Tel: 022/731-262, 064/04-23-538

- Prodajem traktor Zetor 4911, prikolicu za motokultivator, nizalicu za duvan i kupujem berač Zmaj 221. Tel: 064/36-85-247

- Prodajem traktor Zetor 6711, traktor Vladimirci i kamion Mercedes 1213. Za kamion može zamena. Tel: 065/9715-931

- Prodajem traktor MTZ-52 sa motorom 105 KS, traktor Volvo 160 KS i kupujem rasturivač za veštak od 800 kg nošeni. Tel: 062/461-934

- Prodajem IMT 577 novi tip, rotacionu kosačicu sip 165, plug 757 dve brazde i 756 tri brazde. Tel: 065/2195-605

- Prodajem traktor Ferguson 533, špediter 2,5 t, špartač 4 reda olt, trokrilnu drljaču i berač Zmaj jednoredni. Tel: 022/476-680, 064/1224-665

- Prodajem traktor IMT 542 i jednobrazni plug. Tel: 064/3453-121

- Prodajem kombajn Zmaj 142 sa 3 adaptera i kombajn John Deere 950 sa 2 adaptera (žito i kukuruz). Tel: 064/1765-373

- Prodajem traktor Belorus T 40 bez prednje vuče u odličnom stanju. Tel: 064/5752-899

- Prodajem traktor IMT 539. Tel: 064/9126-554

- Prodajem traktor Rus 892 u ekstra stanju! Tel: 062/8684-024

- Prodajem kombajn Zmaj 142 (1988. god.) sa žitnim i kukuruznim hederom u odličnom stanju. Cena: 12.500 evra. Tel: 022/668-298, 062/668-298

- Prodajem traktor Torpedo, 1988. godište, generalno remontovan, odlično stanje. Tel: 022/736-192

- Prodajem traktor Ferguson 533, 1977. godište. Lačarak. Tel: 064/408-67-52

- Prodajem traktor Ferguson 539 i prikolicu nosivosti 5 tona. Nikinci. Tel: 022/443-335

- Prodajem traktor IMT 560, novi tip. Tel: 064/40-62-990

- Prodajem traktor IMT 558, prskalicu, jednobrazni i dvobrazni plug, drljaču, tanjiraču, jednoredni i dvoredni berač, tarup, 3 levatora, setvospremač i špartač. Ruma. Tel: 022/470-993, 063/526-008

- Prodajem traktor IMT 577 1982. godište, IMT 577 1987. godište i Massey

OPREMA

- Kupujem presu tvrde bale. Tel: 066/400-927

- Prodajem kukuruznu korpu za aksijalni kombajn Case Internacional, povoljno. Tel: 061/2003-217

Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

- Prodajem prikolicu Dubrava 3 t i kupujem traktorsku gumu 15.5.38 Tel: 022/715-406

- Prodajem sejačicu za kukuruz i sejačicu za žito, uvoz iz Austrije. Tel: 063-8259-342

- Prodajem plug Olt orač 2 14c. Tel: 060/5001-605

- Prodajem ratarsku prskalicu 400 litara. Tel: 064/168-46-52

- Prodajem čekičar, pumpu Bauer, prikolicu 5 tona, auto prikolicu i roto drljaču Leiji. Tel: 063/888-13-31

- Prodajem aparat za varenje, bušiliču i gorionik za peć CG. Tel: 630-544 i 064/20-155-21

- Prodajem mašinu za drvo frezu. Tel: 022/472-061

- Prodajem prekrupač, krunjač i komplet priroba za klanje. Tel: 022/627-602

- Prodajem oraniju 120 l, korito za šurenje, furunu i kantu emajliranu za mast od 25 kg. Tel: 022/630-544 i 064/20-155-21

- Prodajem atestiranu prikolicu 370 kg nosivosti, cena 120 evra. Tel: 063/748-78-23 i 062/52-03-30

- Prodajem berač Šempeter 3500. Tel: 063/728-5803

- Kupujem trobrazni plug Leopard ili IMT. Tel: 063/1094-759

- Prodajem trobrazni plug IMT 757 sa točkom. Tel: 065/8353-679

- Prodajem plug IMT 756 i 755. Tel: 069/717-615

- Prodajem kukuruzni adapter Zmaj sa tarupom. Tel: 060/0258-141

- Prodajem prikolicu Dubrava 3t i krunjač odžački. Tel: 022/715-406

- Kupujem setvospremač 2,1 m. Tel: 022/670-267

- Prodajem ratarsku prskalicu kapaciteta 400 litara. Tel: 064/168-46-52

- Prodajem sejalicu pneumatik za kukuruz. Tel: 064/079-72-82

- Prodajem berač Šempeter 3500. Tel: 063/728-58-03

- Prodajem atestiranu prikolicu 370 kg nosivosti, cena 120 evra. Tel: 063/748-78-23, 062/52-03-30

- Prodajem prikolicu za stoku i špediter nosivosti 2,5 t, kompletno sreden. Tel: 022/2713-674

- Prodajem Class adapter za kukuruz 4 reda, garažiran, Voganj. Tel: 064/2563-689

- Prodajem dve drljače, jedna je sa valjcima, jednobrazni IMT plug, prikolica za stoku, prikolica 3t, mali i veliki špediter, dve nove autoprikolice i odžački krunjač. Tel: 063/83-68-768

- Prodajem ratarsku prskalicu kapaciteta 400 litara od 450 litara, motorin voćne rakije od breskeve, nektarine, šljive, jabuke, presu za vino. Tel: 065/36-84-652

- Prodajem plug IMT 756 i 755. Tel: 069/717-615

- Prodajem berač Zmaj 222. Tel: 060/500-16-05

- Prodajem prikolicu Dubrava nosivosti 3t i krunjač odžački. Tel: 022/715-406

- Prodajem trobrazni plug Leopard ili IMT. Tel: 063/1094-759

- Kupujem setvospremač 2,1 m. Tel: 022/670-267

- Prodajem sejalicu za kukuruz pneumatiku RAU, kombi sistem, u odličnom stanju. Tel: 063/82-59-342

- Prodajem nov rasipač za veštačko drubrivo. Tel: 022/743-745, 064/913-18-49

- Prodajem prikolicu Dubrava 3t. Tel: 022/715-406

- Prodajem plug tri brazde, 12 coli. Tel: 022/681-424

- Prodajem niske klerove plugove IMT i setvospremač 200cm slovenački. Tel: 022/743-487

- Prodajem nov rasipač za veštačko drubrivo. Tel: 022/743-745, 064/913-18-49

- Prodajem ratarsku prskalicu 400 litara. Tel: 064/168-46-52

- Prodajem čekičar, pumpu Bauer, prikolicu 5 tona, auto prikolicu i roto drljaču Leiji. Tel: 063/888-13-31

- Prodajem žitnu sejalicu i dvoredni špartač, sve ispravno. Tel: 064/422-56-92

- Prodajem berač Zmaj 223 u ispravnom stanju. Golubinci. Tel: 022/381-849, 063/72-36-693

"ГЕОПЛАН-СРЕМ"

Д.О.О. ЗА ГЕОДЕЗИЈУ И ИЖЕЊЕРИНГ

- Izdajem restoran na Lekinom salašu. Tel: 063/1548-181
- Prodajem 2 jutra zemlje u industrijskoj zoni u Sremskoj Mitrovici preko puta Matroza. Tel: 064/4602-507
- Prodajem kuću u Adaševcima na placu od 20 ari sa dve stambene jedinice i svim pratećim objektima. Tel: 063/1075-913

• Prodajem kuću u Gibarcu u Save Šumanića 6. Novija gradnja sa pratećim objektima. Tel: 061/2838-252

• Prodajem kuću sa svim pratećim objektima u Šidu, ulica 12. April 18. Tel: 060/4140-359

• Povoljno prodajem stan u Šidu na istoku, 4.sprat, 67m². Tel: 064/5681-294

• Kupujem kuću u Šidu ili okolini. Tel: 063/7202-329

• Prodajem kuću na placu od 34 ari sa baštom u Martincima, Železnička 74. Tel: 063/888-10-23

• Prodajem kuću, struja, voda i pet jutara zemlje u Ključevici kod Bosuta. Tel: 022/668-790

• Izdajem ili Prodajem nameštenu kuću u Laćarku ulica 1. Novembar 407 ili menjam za stan. Tel: 064/426-00-88

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

• Prodajem baliranu detelinu, cena 30 dinara za kilogram. Tel: 064/2071-138

• Prodajem veću količinu deteline i sena. Tel: 063/569-417.

• Prodajem 100 bala deteline, Berkasovo. Tel: 022/ 718-174

• Prodajem Kornovu kukuruznu prekrupu. Tel: 063/567-420

• Prodajem veću količinu deteline i sena. Tel: 063/569-417

• Prodajem Kornovu kukuruznu prekrupu. Tel: 063/567-420

• Prodajem 200 bala deteline. Tel: 066/40-36-56

• Prodajem preparat za prehranu biljaka Mineral-forte. Tel: 064/94-28-230

Prodajem vikendicu sa šljivicom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ari, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra.
Mob: 063/592-235

• Prodajem kotobanju, 25 m i novu rumsku ciglu, 20.000 komada. Tel: 062/44-65-15

• Prodajem kornovu prekrupu. Tel: 063/567-420

• Prodajem ren u korenju, cena je 150/kg din na veliko. Tel: 015/292-514

• Tražim posao kao traktorista ili radnik na nekoj farmi u blizini Rume. Tel: 062/ 40-55-39

• Prodajem kukuruza ekstra kvaliteta. Tel: 022/660-171

• Prodajem baliranu detelinu. Tel: 066/5154-165

• Prodajem sadnice kalemljenog rođenog belog duda i žalosni patuljci, padajući dud. Srebrna medalja 2004. Tel: 022/584-494, 064/3220-576

• Prodajem bundeve. Imam taburice bele (Dobrinci). Tel: 022/453-338

• Prodajem kukuruz rod 2011, 5 do 6 tona. Tel: 022/743-444, 063/1051-926

• Prodajem 4,5 tone okrunjenog kukuza. Tel: 022/631-495, 066/403-677

• Prodajem 4 tone soje u zrnu. Bosut. Tel: 022/687-388

• Prodajem 7 tona kukuruza. Tel: 022/660-171

• Kupujem detelinu. Indija. Tel: 022/553-168

• Prodajem 200-300 bala slame. Tel: 060/0730-008

• Prodajem oko 700 bala deteline. Tel: 022/731-309

• Prodajem 700 bala deteline. Tel: 022/731-309

• Prodajem cisternu zapremine 3.000 litara, korišćena samo za vodu. Tel: 064/18-53-053

• Prodajem veću količinu kuvanog paradaja. Tel: 064/56-922-41

• Prodajem baliranu detelinu. Martinci. Tel: 022/668-265

• Prodajem soju. Tel: 064/11-118-99

SREMSKA POLJOPRIVREDA

- Vaš poljoprivredni savetnik
- Novine koje Vas uvode u savremenog agrobiznisa

MARKETING

Tel/fax: 022/610-496

Mob: 064/1629-737

E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

USLUGE, POSLOVI

- Pouzdan čovek održavao bi vikendice na Fruškoj gori. Tel: 064/514-7251
- Diplomirani ekonomista daje časove matematike. Tel: 064/264-76-91
- Ozbiljna žena negovala bi nepokretne starije osobe i čuvala decu. Tel: 064/050-16-36
- Dajem časove engleskog i nemačkog jezika za sve uzraste. Tel: 064/3144-666
- Ozbiljna žena čuvala bi starije osobe, decu i povremeno radila u kući. Tel: 064/17-090-76
- Ženskoj osobi hitno potreban bilo koji posao. Tel: 061/173-94-52
- Ozbiljna žena negovala bi nepokretne starije osobe i čuvala decu. Tel: 064/050-16-36
- Ozbiljna žena negovala bi starije osobe. Tel: 062/1666-951
- Freziram bašte i voćnjake u Sremskoj Mitrovici i okolini i prodajem 6 tona kukuruza. Tel: 022/631-495, 066/403-677
- Ozbiljan momak 26 godina, ima iskustva sa traktorima, radio bi kod poštenih ljudi u poljoprivrednom gazdinstvu uz smeštaj. Tel: 063/8804-231

DOMAĆE ŽIVOTINJE

- Prodajem 5 mangulica od 100 do 120 kg. Tel: 022/2680-055
- Prodajem sjagnjene ovce i magaricu. Može i zamena za IMT 357. Tel: 064/2188-266
- Kupujem debele krmače. Tel: 022/433-211, 063/551-266
- Prodajem tri bravca od 120 do 150 kg. Tel: 022/711-896
- Prodajem suprasnu nazimicu i krmaču za klanje. Tel: 022/743-744
- Prodajem prasice, Berkasovo. Tel: 063/7092-925
- Prodajem mušku i žensku telad od 120 do 200 kg. Tel: 064/2562-273
- Prodajem tri bravca od 120 do 150 kg. Tel: 022/711-896
- Prodajem 15 prasica do 20 kg. Tel: 062/1753-900
- Prodajem jaganje i šiljež. Tel: 064/9162-224
- Prodajem domaće patke, 30 kom. Tel: 022/732-157
- Prodajem sjagnjene ovce i magaricu u ekstra stanju. Može i zamena za IMT 357. Tel: 064/2188-266
- Prodajem mlade petlove iz odgoja. Tel: 022/614-125
- Prodajem prasice težine 12 kila 25 komada . Tel: 022/737-283, 063/72-265
- Kupujem jednodnevne jaganje. Tel: 022/670-267

PLASTENICI, STAKLENICI

- Prodajem vijetnamsku nazimicu stara 6 meseci. Tel: 064/8648-336
- Prodajem iznošene koke nosilje. Tel: 022/670-267
- Prodajem inkubator kapaciteta 200 jaja i uzeo bih 20 ovaca na pola. Tel: 064/9917-263
- Prodajem sjagnjene ovce i magaricu u ekstra stanju. Može i zamena za IMT 357. Tel: 064/2188-266
- Prodajem umatičenu junicu Simentalku visokosteonu, 9 meseci . Tel: 060/440-22-99

PČELARSTVO

- Prodajem šumski med 350 din/kg. Tel: 022/712-355
- Prodajem med bagremov, lipov, polen i društva sa 10 ramova. Tel: 022/718-292 064/6522-453
- Prodajem 10 košnica sa pčelama. Tel: 022/2710-130, 063/8574-180
- Prodajem 30 košnica sa pčelama. Tel: 064/33-11-629
- Prodajem 30 društava pčela. Tel: 022/630-843, 064/66-11-629
- Prodajem 30 košnica sa pčelama. Tel: 022/325-110, 063/81-61-031
- Prodajem pčele sa košnicama. Tel: 022/714-575
- Prodajem LR košnice nove sa pčelama ili menjam za razno. Tel: 063/574-211
- Na prodaju vrcaljka za med, 3 rama. Ruma. Tel: 022/421-373
- Pčele na LR može i sa košnicama + 2 kom DD košnica. Tel: 064/32-50-165

KUĆNI LJUBIMCI

- Prodajem kućice rotvajlere stare mesec dana, 60e. Tel: 060/7352-070
- Prodajem štence Labradora. Tel: 060/010-19-71
- Sibirski haski, ekstra štenad. Tel: 065/6573-857
- Hitno poklanjam ženku šarplaninca sa papirima, zbog odlaska u inostranstvo. Tel: 031/154-001
- Plikinezeri stari preko dva meseca. Tel: 064/2159-053
- Lesi muško štene odnešeno staro osam meseci. Tel: 063/234-219
- Prodajem kućice pekinezera, patuljače pinčeve, nemačke kratkodlake ptice, lovine terijere, vakcinisani i revakcinisani. Dublje. Tel: 062/188-00-24
- Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

MOTORNA VOZILA

- Prodajem Citroen C4 Elegance 2006. godište, 1400 kubika ili 90 KS. Metalik crne boje, zatamljena stakla, aluminijske felne, registrovan do juna 2013. Tel: 022/742-714, 063/1737-787
- Prodajem BMW 316 ti 2001. godište kupe. Tel: 060/4400-346
- Prodajem Pežo 206 HDI, 2,0 godina proizvodnje 2002, u besprekornom stanju. Tel: 063/852-60-21
- Prodajem Fiat Stilo 1.9 JTD godina proizvodnje 2002. Tel: 063/553-289
- Prodajem Golfa 3 godina proizvodnje 1993. u odličnom stanju, cena po dogovoru. Tel: 062/155-04-52
- Prodajem Reno Klio, moguća zamena. Tel: 060/187-49-92
- Prodajem Tojotu Carinu XL, veoma povoljnomože se videti na adresi Arsenija Čarnojevića 21 u Sremskoj Mitrovici
- Prodajem Ford Eskort 3 godina proizvodnje 1980., registrovan do 10 meseca 2013. Tel: 065/25-80-155
- Prodajem Jugo 45 godina proizvodnje 1990., u odličnom stanju. Tel: 065/454-33-66

Prodajem Opel Kadet, kocka 1,2, godište '83., benzin-plin, povoljno. **Tel: 064/14-69-263**

- Prodajem Fiat Polio Karavan godina proizvodnje 2001. u odličnom stanju, cena 1.800 evra. Tel: 064/889-47-06
- Prodajem Opel Suzu godina proizvodnje 1988, cena 350 evra. Tel: 060/673-13-90
- Prodajem čokove ili menjam za detelinu. Tel: 066/403-677
- Prodajem fazane. Može kompenzaciju za žito ili svinje. Tel: 063/875-0875
- Prodajem dubrivo od koka nosilja, cena po dogovoru. Tel: 069/294-94-80
- Prodajem trofazni el. motor snage 5 kw. Tel: 062/ 8776-497
- Prodajem kazan za rakiju od 150 litara. Tel: 064/1734-144
- Prodajem mlin na kamen za palentu i integralno. Tel: 063/8701-913

• Prodajem mašinu za pletenje žice ili menjam za drva ili auto do 500 evra. Tel: 670-940

• Prodajem čekićar, pumpu Bauer, prikolicu 5 tona, auto prikolicu i roto drljaču Lejli. Tel: 063/888-13-31

• Prodajem kompletnu opremu za klanje i Bagat mašinu za šivenje. Tel: 064/4615-799

• Prodajem prekrupač, krunjač i komplet prikola za klanje. Tel: 022/627-602

• Prodajem aparat za varenje, bušilicu i gorionik za peć CG. Tel: 022/630-544 i 064/20-155-21

• Prodajem furunu za topljenje masti Tel: 063/587-782

• Prodajem lipova drva za ogrev sa prevozom. Tel: 062/314-330

• Prodajem kazan za rakiju od 160 litara. Tel: 064/1734-144

• Prodajem kalorični briket za loženje pakovan u džambu vreće od 1.000 kg. Uvoz iz Austrije. Tel: 062/314-330

• Prodajem kazan za pečenje rakiye od 300 litara. Cena po dovoru. Tel: 021/769-020

• Prodajem dve duvaljke za žitarice većeg i manjeg kapaciteta. Tel: 060/0670-145

• Prodajem silo frezu i nabijač za siličanje zrna kukuruza. Tel: 060/0670-145

• Prodajem bagremove stubove za vinograde, voćnjake, ogradijanje. Tel: 062/314-330

• Prodajem 2 komada kaveza za koke nosilje sa svom opremom. Irig. Tel: 022/462-644

• Prodajem sve vrste uglja. Tel: 062/314-330

Dorasli svakom izazovu!

Srećna i uspešna 2013. godina!

Sejemo budućnost
od 1866

KWS Seme Yu d.o.o.
Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80, www.kws.rs

Kubota Made in Japan

NOVI Grand X MODELI
M 110 GX, M 135 GX/GKS

Inova M60 serija

GARANCIJA 3 GODINE **U 3000 RADNIH SATI**

SREĆNI PRAZNICI

MILUROVIĆ KOMERC
Ugrinovci, Beogradska 32, Tel.: 011/8409-528, Fax: 011/8409-809
www.milurovickomerc.com office@milurovickomerc.com

MASCAR **PNEUMATSKE SEJALICE ZA OKOPAVINE**

NOVI SETVENI APARAT

PREDSEZONSKI POPUST

CREINA

CISTERNE

JYMPA MAQUINARIA AGRICOLA

iD David

JF-STOLL

ino